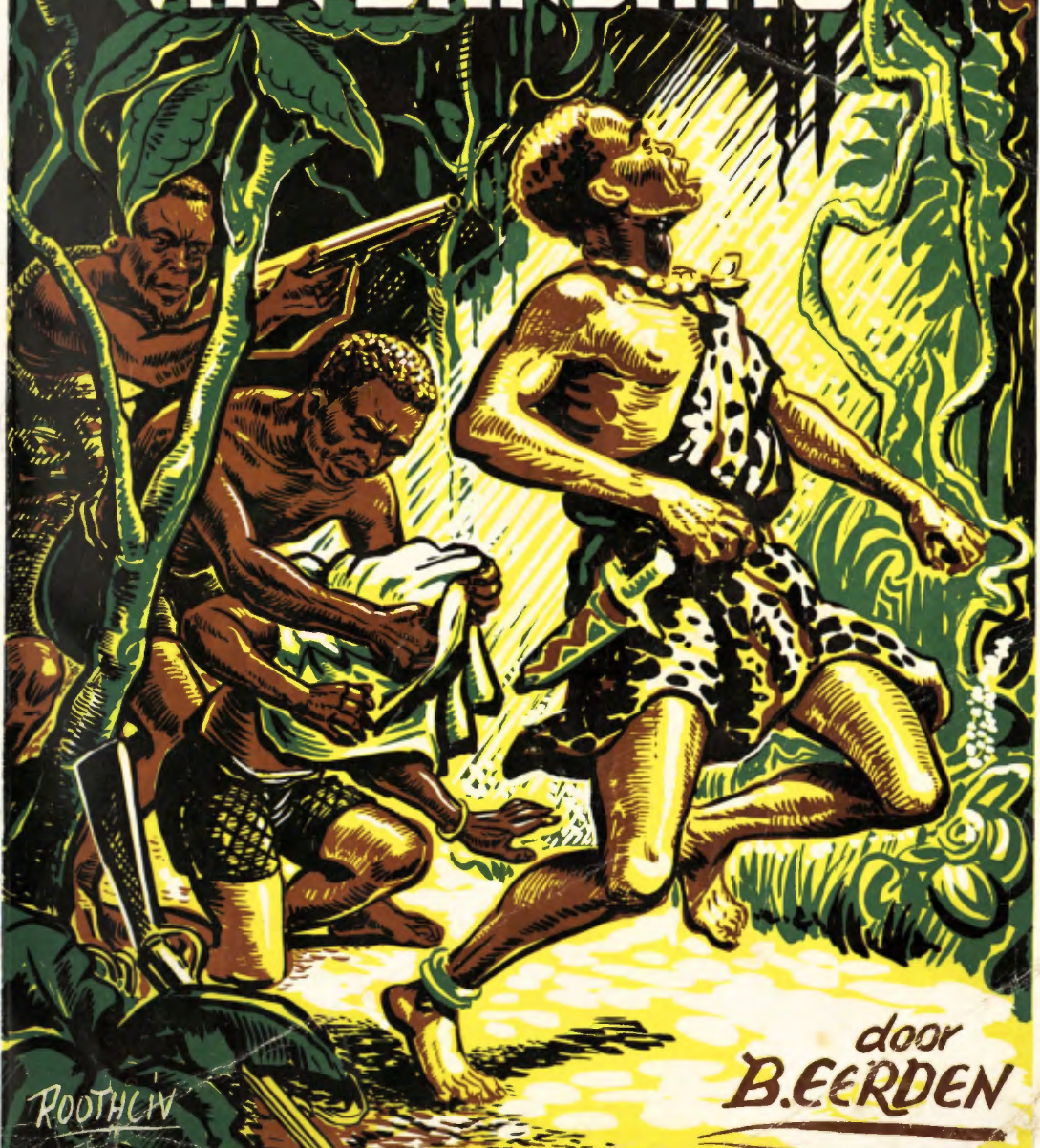

DE MEDICIJNMAN VAN BANDAMO

ROOTHEN

door
B.EERDEN

DE MEDICIJNMAN VAN BANDAMO

EEN VERHAAL VOOR DE JEUGD

DOOR

BERNARD EERDEN S.M.A.

OMSLAG EN ILLUSTRATIES
VAN

VIC. VAN SCHOONHOVEN-VAN BEURDEN

UITGAVE VAN DE
SOCIËTEIT VOOR AFRIKAANSE MISSIËN (CADIER EN KEER)

BESTELADRES:
ADMINISTRATIE HUIZE „DE TAFELBERG”
OOSTERBEEK (GLD)

Rondom het vliegtuig ontstaat een druk gedoe.

1 — IS DIT AFRIKA ?

Het vliegtuig daalt snel. De aarde schijnt naar boven te komen. Bomen en struiken schieten steeds sneller onder de glanzende romp door. Recht vooruit kan Harry de landingsbaan al zien.

„Moeten we op die smalle strook landen?” denkt hij. „Dat halen we nooit!”

Maar even later verschijnt het grijze beton al onder de vleugels. Een lichte schok, als de wielen de grond raken. Dan glijdt de zware machine snel over de effen baan.

„Gelukkig, we zijn er!” hoort Harry zijn zusje Marjos zeggen.

De motoren beginnen opnieuw te loeien. Het vliegtuig rolt schommelend over het beton. Voor de uitgang van de vlieghaven blijft het staan. De piloot sluit het gas af. Langzamer en langzamer wentelen de blinkende schroeven rond. Dan staan ze stil.

De passagiers dringen naar de uitgang van het toestel. Buiten rollen zwarte mannen een trap aan.

„Harry en Marjos, jullie nemen je eigen koffers,” zegt dokter van de Venne.

„Vergeet je jasje niet, Harry!” voegt zijn vrouw eraan toe.

De kleine Mieke dribbelt ongeduldig op en neer in de middelingang.

„Let jij op Mieke, vrouw?... Dan zorg ik voor de rest van de bagage.”

Achter de andere reizigers aan dalen zij de trap af.

Rondom het vliegtuig ontstaat een druk gedoe. Snelle wagentjes rijden aan om stapels koffers en tassen over te nemen. Tankwagens houden halt onder de vleugels. De machine wordt van nieuwe benzine voorzien.

Tot zijn verbazing ziet Harry, dat alle voertuigen door negers

worden bediend. Hij kijkt verwonderd naar de gebouwen om zich heen.

Marjos schijnt ook al verrast te zijn.

„Had jij dat gedacht, Harry?”

„Dit hier?... Neen! Het lijkt wel Schiphol. Ik meende, dat we gingen landen op een klein vliegveld midden in de bossen. Maar dit is een echte vlieghaven!”

„Niet achter blijven, kinderen,” waarschuwt vader.

Ze gaan een ruime hal binnen. Zwarte politie stempelt hun passen af. Een zwarte ambtenaar verzoekt dokter van de Venne in keurig Engels een van de koffers open te maken.

„Vader, ginds staat iemand te wuiven. Een pater, geloof ik.”

De dokter kijkt naar buiten en ziet een lange gestalte in een witte toog.

„Dat moet pater Vandonk zijn. Hij komt ons afhalen.”

Op al hun koffers wordt een kruisje getekend. Ze mogen doorgaan.

Bij de uitgang staat pater Vandonk hen op te wachten.

„Dokter van de Venne, is het niet?”

„Juist, pater. Dit is mijn vrouw. Hier zijn onze kinderen: Harry, twaalf jaar, Marjos, tien jaar en Mieke, zes jaar oud.”

„Welkom op Afrikaanse bodem!” zegt de pater hartelijk. „Heeft u een goede reis gehad?”

„Dank u, pater, alles is zeer voorspoedig gegaan.”

„Het is nog vroeg in de morgen, dokter. Als we flink doorrijden, kunnen we vanavond Bándamo bereiken. Maar u bent misschien erg moe?”

„Welneen, pater. Het liefst reizen we meteen verder.”

„Prachtig, dokter! Wilt u dan meegaan. Ginds staat mijn wagen.”

De koffers worden ingeladen en allen stappen in. Alleen

Harry blijft staan kijken. Over de brede asfaltweg voor de vlieghaven rijden talloze auto's af en aan.

„Kom, Harry! We vertrekken!”

Verwonderd kijkt de jongen om zich heen. Is dit nu Afrika, het land van woeste stammen en wilde dieren?

Pater Vandonk ziet zijn verbazing.

„Jij verwachtte leeuwen en panters te zien, is het niet, jongen?”

„Ik meende... Ja, pater, eigenlijk wel.”

„Ik ook,” zegt Marjos.

„Dat dacht ik wel. Veel mensen in Nederland menen, dat heel Afrika nog een barbaars land is. Maar dit is niet zo.”

Handig stuurt de missionaris zijn wagen rondom een verkeersplein.

„Afrika gaat snel vooruit. Kijk maar eens goed om je heen. Aanstonds rijden we door Accra, de hoofdstad van dit land. Je zult er beslist geen wilde dieren vinden; wel iets anders.”

De weg kronkelt langs schaars begroeide heuvels. Spoedig ligt de stad vóór hen. Bij het binnenrijden zien ze een hoge triomfboog.

„Hé,” zegt dokter van de Venne, „een gedenkteken! Wat heeft dat te betekenen?”

„De boog is een herinnering aan 6 maart 1957. Op die dag werd het land vrij en onafhankelijk. Vroeger was het een Engelse kolonie, die Goudkust heette. Nu wordt de nieuwe staat Ghana genoemd en de negers zijn baas in eigen huis.”

„Hebben ze werkelijk eigen ministers?” vraagt Harry.

„Natuurlijk. Er zijn nog wel enkele blanken, die voorname posten innemen. Maar het eigenlijke bestuur hebben ze zelf in handen. Dat had je zeker niet gedacht, hé jongen?”

„Nee, pater. Ik heb altijd gemeend, dat negers nog halve wilden waren!”

„Nu, dan zul je opkijken, hoor. Zie je dat mooie, moderne gebouw. Dat is een hotel.”

„Geweldig!” zegt dokter van de Venne.

Midden in de stad raken ze vast in een lange rij auto's.

„Kijk daar; 'n verkeersagent!”

Op een verhoging staat een zwarte politieman. Een grote parasol beschermt hem tegen de felle zon. Rustig regelt hij het drukke verkeer.

„Zie je dat, Marjos? Hij heeft een witte koppel om en witte manchetten aan. Net als de verkeerspolitie in Nederland.”

Over de trottoirs beweegt zich een bonte menigte. Sommige mannen en vrouwen dragen een kleurige omslagdoek. Anderen zijn als Europeanen gekleed. Half naakte kinderen liggen in de schaduw te slapen. Klaksons toeteren. Motoren en bromfietsen knallen en knetteren. Een radio schettert keihard uit een van de ramen.

„Hoort u dat geraas, mevrouw?” vraagt pater Vandonk.

„Het is gewoonweg verschrikkelijk, pater!”

„Ja, ze houden van lawaai. Hoe meer, hoe liever. Veel negers halen de knalpot van hun motorfietsen af. Dan kunnen ze heerlijk ronkend door de stad rijden.”

De verkeersagent geeft een teken. Ze mogen doorrijden. Even later zien ze links een hoog warenhuis. Aan de andere kant van de straat ligt een grote garage. Harry schudt zijn hoofd.

„Wat is er, jongen?” vraagt pater Vandonk.

„Is dit nu Afrika, pater? Ik kan het haast niet geloven.”

„Toch is het zo, jongen. Maar vergeet niet, dat we in een stad zijn.”

„Dat wilde ik u juist vragen, pater. Het is toch niet overal zo in Afrika?” Harry wijst om zich heen.

De missionaris begint te lachen.

„Welneen, jongen. Hoe kom je erbij? Dit hier is het nieuwe Afrika. Maar het oude Afrika bestaat nog volop. Onderweg krijg je al een en ander te zien. En te Bándamo, waar je gaat wonen, is alles nog bij het oude gebleven. — Gelukkig, we zijn buiten de stad.”

Pater Vandonk geeft meer gas. In snelle vaart schiet de auto over een brede asfaltweg dicht langs de zee. De kust is rotsachtig. Maar hier en daar ziet men zonnige stranden vol kokospalmen. Op het gele zand liggen talloze bootjes. Hier en daar zijn vissers bezig hun netten in te halen. De auto passeert het ene dorp na het andere. Sommige hebben een kerk of een school. De meeste zien er vuil en rommelig uit. Onder de oude dorpsbomen zitten kinderen rustig te spelen. Kleine, zwarte varkens lopen knorrend tussen de hutten. Kakelende kippen steken vlak voor de auto de weg over. Er is zoveel te zien, dat de reizigers ogen te kort komen. Langzaam draait de weg in noordelijke richting. De zee verdwijnt uit het gezicht.

„Opgelet!” waarschuwt pater Vandonk. „We rijden nu het oerwoud binnen.”

„Oei! Oei!” zegt Marjos. „Dan krijgen we wilde dieren te zien. Is dat niet gevaarlijk, pater?”

„Kind, je krijgt helemaal geen wilde dieren te zien.”

„Zijn die er dan niet meer?”

„Ze zijn er nog wel, hoor. Maar je ziet ze zelden of nooit langs een weg als deze. Het moderne verkeer maakt te veel lawaai.”

„Wat jammer,” zegt kleine zus. „Mieke zou zo graag een aapje willen zien. Eentje met zo'n leuk snoetje. Zo!” Ze steekt haar bovenlip vooruit en krabt zich de schouder.

„Apen zijn er volop, Mieke. Je krijgt ze in Bándamo genoeg te zien.”

De zon staat nu recht boven de reizigers. De hitte neemt steeds meer toe.

„We zullen een poosje halt houden en iets eten,” stelt pater Vandonk voor. Een eind voorbij een scherpe bocht zet hij zijn wagen in de schaduw van een grote boom. Iedereen is blij even te kunnen uitstappen. Er komt limonade en bier te voorschijn. De missionaris vist een mandje met broodjes uit de koffer.

„Ze zijn niet belegd, maar ze zullen toch wel smaken.”

Al kauwend kijkt Harry naar de reusachtige bomen aan beide zijden van de weg. Dit is nu het oerwoud, waarover hij zoveel gelezen heeft. Het ziet er wel geheimzinnig uit. Je kunt er niet ver inkijken. De struiken groeien kriskras door elkaar. Vanaf de boomkruinen hangen lange slierten lianen ¹⁾ tot op de grond.

Dat moesten de jongens van zijn klas in Den Haag nu eens...

„Dat gaat nooit goed!” hoort hij opeens zijn vader roepen. „Daar komen ongelukken van! Schandalig!”

Een met negers volgepropte vrachtwagen stuift hen in dolle vaart voorbij. Vóór de bocht remt de chauffeur af. Maar hij heeft te veel vaart en kan het stuur niet meer houden. Het voertuig

1) Lianen: slingerplanten.

helt zwaar over. De banden maken een gierend geluid. Slippend komt de wagen in de diepe berm van de weg terecht. Hij slaat om in een wolk van stof. Even is het stil. Dan gaat er een luid gegil en gekerm op.

Pater Vandonk en de dokter rennen er op af. De meeste passagiers blijken ongedeerd. Tussen kratten met sinaasappelen, manden gedroogde visjes en trossen bananen liggen enkele gewonden. De dokter onderzoekt ze haastig. Iedereen kijkt angstig en nieuwsgierig toe.

„Het valt hard mee,” zegt van de Venne na een tijdje.” Ze hebben geluk gehad. Ik ga gauw mijn koffertje halen.”

Hij komt terug en verbindt de gewonden. De een na de andere krabbelt weer overeind. De zwarte chauffeur kijkt intussen zijn wagen na.

Als de dokter klaar is, stapt hij op hem af.

„Waarom rijd je ook op zo'n onbesuisde manier? Denk je dan helemaal niet aan je reizigers? Er hadden doden kunnen vallen.”

De chauffeur laat lachend zijn witte tanden zien. Hij spreekt slecht Engels.

„Dit niet erg zijn, massa ²⁾. Kijk maar. Wagen hij niet kapot. Hij alleen maar omgevallen. Wij hem overeind zetten. Jij niet kwaad kijken, massa!”

Hij trommelt alle mannen bijeen. Onder veel geroep en geschreeuw komt de wagen weer overeind. De chauffeur kruipt achter het stuur. Even later slaat de motor aan.

„Massa, hij zien?” roept hij opgewekt lachend. „Motor hij nog goed.”

De dokter schudt boos het hoofd. Pater Vandonk lacht.

²⁾ Massa: meneer.

„Ja, zó zijn ze, dokter. Niet alleen roekeloos, maar ook zorgeloos.”

Spoedig zijn alle pakken, kisten en manden weer ingeladen. Ronkend rijdt de wagen weg. De passagiers wuiven vrolijk naar de blanken.

„Eigenlijk zijn het grote kinderen,” zegt de missionaris. „Ze kennen geen gevaar. — Maar kom, we moeten verder.”

2 — HET DORP BANDAMO.

De weg wordt smaller en slechter. En dichte stofwolk hangt achter de voortjagende wagen. Te Kumási hebben de reizigers een kort bezoek gebracht aan de bisschop en de katedraal bezichtigd. Monseigneur heeft beloofd het ziekenhuis van Bandamo te komen inzegenen. De stad ligt nu reeds ver achter hen.

Het oerwoud wordt hier en daar onderbroken door uitgestrekte plantages van cacaobomen. Overal langs de weg liggen grote opslagplaatsen van dikke boomstammen.

„De twee bronnen van welvaart voor dit land: cacao en hout,” zegt pater Vandonk.

„Toch zien de dorpen in deze streek er niet erg welvarend uit,” merkt de dokter op.

„Vergeet niet, dokter, dat we steeds noordelijker komen. Hoe verder van de kust, hoe minder beschaving. Het leven van de inlanders hier is nog zeer eenvoudig.”

„Dan vraag ik me af, pater, hoe onze standplaats Bándamo er uit zal zien. Want dat ligt nog een eind noordelijker, is het niet?”

„We hebben nog ongeveer honderd vijftig kilometer te rijden, dokter.”

„Nou, nou, dat is ver het binnenland in! Het zou mij niet verbazen, als we daar nog menseneters vonden.”

„Zo erg is het niet, dokter. Bándamo is een flink dorp met ongeveer twee duizend inwoners.”

„Ja, dat moet wel zo zijn. U bouwt natuurlijk geen missiepost en geen ziekenhuis in een klein gehucht.”

„Daarvoor is nog een andere reden, dokter. Bándamo is het voornaamste dorp van de stam der Banda's. De Banda's zijn een heel apart volk. Ze leven afgezonderd in een heuvelachtig gebied. Tot voor kort was geen enkele blanke in die streek doorgedrongen.

De weg wordt smaller en slechter.

Zelfs de missionarissen kwamen er maar zelden. Het bijgeloof is er nog heel sterk. De medicijnmannen spelen er de baas."

„Die lui maken toch geen enkele kans meer, pater. Afrika gaat zo snel vooruit."

„Dat moet u niet zeggen, dokter. Zelfs in moderne steden als Accra en Kumási hebben ze nog hun aanhang. Zoveel te meer dus in afgelegen streken. Een eeuwenoud bijgeloof verdwijnt niet in enkele tientallen jaren."

„Is er in Bándamo een echte tovenaars, pater?" Harry wacht gespannen het antwoord af.

„Een heel échte, jongen. Té echt. Vooral in het begin heeft hij me vaak dwars gezeten. Toen hadden we een ander opperhoofd. De laatste tijd heb ik weinig last van hem gehad. Maar het zou me niet verwonderen, als hij vandaag of morgen weer tot de aanval overging. Hij houdt zich té rustig. Gelukkig staat het nieuwe opperhoofd aan onze kant."

„Kan de medicijnman van Bándamo echt toveren?"

„Wat noem je toveren, jongen?"

Harry weet niet direct een antwoord te geven. Maar Mieke vraagt:

„Kan hij voor mij een mooie pop uit de lucht grijpen?"

„Nee, Mieke, dat kan hij beslist niet," antwoordt de pater lachend. „Jammer, hé. — Zie je, Harry, die man haalt natuurlijk allerlei kunsten uit. Hij werkt met kruiden en tovermiddelen. Volgens zijn zeggen kan hij de toekomst voorspellen. Hij raadpleegt de geesten. In bijzondere gevallen laat hij ze zelfs spreken."

„Wat griezelig! En wat zeggen die geesten dan?" vraagt Marjos.

„Ze maken enkel akelige geluiden. Bándamo ligt aan de voet van een hoge heuvel. Op die heuvel moet een grot zijn. Men noemt ze de „Grot der Geesten". Van daaruit spreken de geesten.

„Fijn, Marjos! Dan gaan wij eens naar die grot kijken.”

„Dat zou ik maar niet doen, jongen. Alleen enkele mannen mogen het gebied rondom de grot betreden. De heidenen wagen er zich niet. En de christenen komen er niet uit voorzichtigheid. Ik heb het hun verboden. Men mag deze bijgelovige mensen niet uitdagen.”

Harry zit een tijdje na te denken. Dan vraagt hij:

„Woont die medicijnman in de „Grot der Geesten”, pater?”

„Nee, hij heeft een hut even buiten het dorp. Wel schijnt hij sommige avonden en nachten in die grot door te brengen. Hij is een geheimzinnig iemand. Zelden vertoont hij zich in het dorp. Men zegt, dat hij afkomstig is uit de Ivoorkust. Als tovenaars heeft hij een grote naam in de hele streek.”

„Is zo'n man getrouwd en heeft hij kinderen?” vraagt de dokter.

„Ja, dokter, hij heeft één kind, 'n jongen. Men heeft mij verteld, dat de vier oudste kinderen overleden zijn. Nu moet hij gewoonweg dol zijn op de jongste.”

„Kijk, vader, wat een mooi gebouw!” wijst Marjos ineens.

„Dat is de kweekschool van Béchim. Daar worden negers tot onderwijzer opgeleid. U ziet: het nieuwe Afrika plant zich midden in het oude.”

„Dat doet mij denken aan het ziekenhuis te Bándamo. Hoe ver is het ermee?” vraagt van de Venne.

„De gebouwen zijn klaar, dokter. Met de inrichting moet nog worden begonnen. Er zijn geen bedden, geen meubels, niets. Het leek me beter uw komst af te wachten. We kunnen een vrachtwagen huren en samen naar Kumási gaan om het meest noodzakelijke aan te schaffen.”

„Zijn mijn koffers en kisten al aangekomen? Ik heb ze per boot vooruit gestuurd.”

„Ja, dokter, die zijn aangekomen. Alles zit veilig achter slot en

grendel. De bisschop heeft twee zwarte verpleegsters aangenomen. Zij wachten op een bericht van u om te komen. We hadden liever blanke verpleegsters gehad. Maar er waren er geen te krijgen.”

„Wel, ik ben erg benieuwd, hoe het ons ginder zal vergaan.”

De zon verdwijnt achter de heuvels, als ze Bándamo naderen. Iedereen in de wagen kijkt met gerekte hals naar buiten.

„Je ziet het al van verre, Harry: Bándamo is nog een echt Afrikaans dorp. De hutten zijn van leem met een dak van stro.”

„Leuk is dat, hé Marjos? Ik vind zo'n dorp veel mooier dan de zogenaamde stadjes aan de kust.”

De weg maakt een scherpe bocht. Een klein, maar mooi kerkje komt in zicht.

„Vooraan ziet u de kerk met de pastorie en de schoolgebouwen,” wijst pater Vandonk. „Daarachter, dichterbij deze weg, ligt het ziekenhuis.”

Behalve de twee missieboys zijn er enkele mensen om hen te begroeten. Een groepje mannen staat van verre toe te kijken. Ze voeren een druk gesprek onder elkaar.

„Welkom in Bándamo! Welkom in mijn huis!” zegt de missionaris. „U zult wel dorst hebben. We gaan dus eerst iets drinken. Dan zult u meteen het ziekenhuis wel willen zien, veronderstel ik.

Daarna kunnen we ons gaan wassen en verkleeden. U eet natuurlijk hier vanavond."

Dokter van de Venne drinkt haastig zijn biertje op. Even later stapt hij met de anderen het ziekenhuis binnen.

„Kijk, dokter, dit is de ziekenzaal. Er is plaats voor twintig bedden. Hier is de apoteek. In deze kamer kunt u de zieken ontvangen. En daar ziet u de kamertjes van de verpleegsters. Wat zegt u ervan?"

„Het geheel valt me hard mee, pater. Van buiten gezien is het maar een klein gebouw. Toch is er meer plaats dan ik dacht. Ik zal hier best kunnen werken. Ik verwachtte eigenlijk niet veel meer dan een grote negerhut. Het is een aardig ziekenhuisje. En waarachtig, er is electrisch licht. Proficiat, pater!"

„En nu gaan we uw huis bekijken. Daar zal mevrouw wel meer belangstelling voor hebben. Het is natuurlijk geen paleis, mevrouw. Daarbij is de inrichting verre van volmaakt."

„Dat hoeft ook echt niet, pater," zegt mevrouw lachend. „Als er maar voldoende ruimte is."

En ruimte is er. Mevrouw van de Venne is opgetogen.

„Nee, dit had ik niet kunnen denken. Zo gauw jij klaar bent met het inrichten van het ziekenhuis, man, gaan we samen naar Kumási. We hebben natuurlijk wat meer meubels nodig. Maar dan zal ik het hier best kunnen uithouden."

„Prachtig zegt de pater. „Ik laat u nu alleen. We eten om zeven uur. U heeft dus alle tijd."

Pater Vandonk heeft een bescheiden maaltijd aangericht. Iedereen is in een goede stemming. Maar na het eten zijn de kinderen moe en gaan slapen. Naderhand wordt in het huis van de dokter tot laat in de avond gepraat en overlegd. De reis is ten einde. Een nieuw leven gaat beginnen.....

3 — EEN VRIENDELIJK OPPERHOOFD.

De volgende dag komt pater Vandonk de dokter opzoeken. Deze is bezig zijn kisten uit te pakken.

„Dokter, ik heb een onderhoud met het opperhoofd aangevraagd. Hij verwacht u vanmiddag om vier uur.”

„Zal ik mijn vrouw en kinderen meenemen?”

„Ja, dat lijkt me beter. Het zal indruk maken. Ik ben er zelf ook om u aan de ohéne voor te stellen.”

„De ohéne, zegt u?”

„Dat is de inlandse naam voor opperhoofd.”

„Nou, zo'n bezoek lijkt me wel aardig, pater.”

„Het is in dit geval niet alleen aardig, maar ook echt nodig het opperhoofd te gaan begroeten. Nana ¹⁾ Dónga is de missie goed gezind. Hij heeft ons een groot terrein gegeven. Zijn werklui hebben ons geholpen met het gelijkmaken van de grond. Tijdens de bouw van het ziekenhuis kwam hij vaak een kijkje nemen. We hebben veel aan deze man te danken.”

„Dan moeten we er beslist heen. Om vier uur staan wij klaar, pater.”

In de namiddag wandelt het groepje blanken door het dorp. Nieuwsgierige ogen volgen hen vanuit donkere deurgaten. De christenen groeten beleefd. Hun kinderen steken wuivend de handjes op en roepen: „Fada! Fada!” ²⁾

Pater Vandonk wijst naar een heuvel vlak achter het dorp.

„Kijk, dat is de hoogste heuvel van de hele omtrek. De mensen hier noemen hem dan ook de „Hoge Heuvel”. Ongeveer halverwege de helling moet de „Grot der Geesten” liggen.”

¹⁾ Nana betekent eigenlijk: grootvaderdje.

²⁾ Fada: father, pater.

„O, daar heeft dus die beroemde tovenaars zijn hol.”

„Ja, het is een soort heilige plaats. Ik ben er nooit geweest. Maar ik denk, dat er een of andere afgod of geest vereerd wordt.”

Marjos vraagt opeens:

„Heeft het opperhoofd veren op zijn hoofd, pater?”

„Nee, Marjos. We zijn hier niet bij de Indianen. Hij is een doodgewone neger. Alleen wat deftiger.”

„Moeten we geen geschenken aanbieden, pater? Dat is toch de gewoonte?”

„Vroeger misschien wel, kind. Maar tegenwoordig niet meer. — Jullie moeten eens goed letten op de kleur van de omslagdoek, die het opperhoofd draagt.”

„Waarom, pater?”

„Is de omslagdoek wit, dan zijn we zeer welkom. Is hij bont of donker, dan zijn we niet welkom.”

De hut van het opperhoofd ligt midden in het dorp. Ze is vierkant en groter dan de anderen. Een oude man zit naast de ingang te dommelen. Pater Vandonk spreekt hem aan in de inlandse taal. De man gaat naar binnen. Na verloop van een paar minuten komt hij terug. Ze worden binnengelaten.

Het opperhoofd wacht hen op in een rommelige kamer. Hij zit op een fraai uitgesneden stoel. Onder zijn voeten ligt het vel van een panter. Enkele oudere mannen omringen hem.

Harry kijkt meteen naar de omslagdoek van de ohéne. Hij is van prachtige, witte zijde. De ogen van de jongen glijden nieuwsgierig over het pikzwarte gezicht. Nana Dónga is nog jong en heeft vriendelijke ogen. Hij glimlacht, als de bezoekers binnenkomen, maar zegt geen woord.

Pater Vandonk weet, hoe het bij zo'n bezoek toegaat.

„Meteen gaan zitten!” fluistert hij.

Tegen de muur staat een houten bank. Ze nemen plaats. Een

ogenblik zitten ze onbeweeglijk. Dan staat iedereen op, ook het opperhoofd.

„Nu handen geven!”

De bezoekers begroeten één voor één het opperhoofd en zijn ouderlingen. Daarna gaan allen weer zitten. Het opperhoofd houdt in plechtige woorden een korte toespraak.

„Blanke medicijnman, de sofo ¹⁾ heeft ons verteld van uw komst. De Afrikanen zijn gastvrij van natuur. Daarom bent u welkom. Uw bezoek is ons aangenaam. Wij hopen, dat u ons dorp goed zult vinden...”

Harry en Marjos luisteren met ontzag naar de woorden van het opperhoofd. Hun ogen nemen intussen alles in zich op. Mieke heeft alleen maar aandacht voor een oude man, die naast de ohéne zit. De grijsaard heeft opvallend grote en wijd uitstaande oren.

Het opperhoofd is uitgesproken. In de daarop volgende stilte klinkt plotseling keihard het hoge stemmetje van Mieke:

„Kijk eens, mammié, wat heeft die man een flaporen!”

Pater Vandonk heeft moeite om niet in lachen uit te barsten. De dokter bijt zich op de lippen. Strengere ogen richten zich op het kind.

„Ssst! Stil!” zegt mevrouw van de Venne haastig.

Mieke krijgt een kleur en verbergt het hoofd in de schoot van haar moeder.

De beurt is nu aan de dokter. Als hij opstaat, fluistert de missionaris hem in het oor:

„Maak het niet te lang.”

„Ik dank het opperhoofd voor zijn woorden. Vanuit een verland ben ik naar Bándamo gekomen. Mijn vrouw en kinderen heb

¹⁾ Sofo: priester.

De bezoekers begroeten één voor één het opperhoofd.

ik meegebracht. Het doel van mijn komst is allen, die ziek zijn, te genezen. Ik hoop, dat ik hierbij mag rekenen op de volle medewerking van de ohéne.....”

Nana Dónga knikt goedkeurend en laat zijn ogen over de bezoekers dwalen.

Van de Venne besluit zijn toespraak en de plechtigheid is afgelopen. De ohéne maakt een praatje met de dokter en zijn vrouw. Dan begeleidt hij de bezoekers naar buiten.

Onder een boom niet ver van de hut zit een jongen met een schildpad te spelen. De knaap ziet de blanken naar buiten komen. Haastig staat hij op en verdwijnt achter de hut. Het opperhoofd roept hem terug.

„Kom hier, Kwáme! ¹⁾ Geef de blanken een hand.”

Met tegenzin komt de jongen naar voren en begroet de bezoekers. Hij is van dezelfde leeftijd als Harry. Even kijken de beide knapen elkaar aan. Dan slaat Kwáme de ogen neer en gaat heen.

„Wie is die jongen, pater?” vraagt Harry.

„Kwáme is de zoon van het opperhoofd.”

1) Kwáme betekent: geboren op zaterdag.

„Hij lijkt me een aardige jongen. Ik zou hem graag als vriend willen hebben.”

„Dat zal niet zo makkelijk gaan, jongen.”

„Waarom niet, pater?”

„Kwáme moet niet veel van de blanken hebben. Dat komt, omdat hij vroeger eens afgeranseld is door een dronken Engelsman. Hij kan dat maar niet vergeten.”

„Is Kwáme katholiek, pater?”

„Neen, hij is nog een heiden. Wel gaat hij naar onze school. Maar hij wil nog niet gedoopt worden.”

„Wat jammer! Toch hoop ik, dat we goede vrienden worden.”

„Een beetje geduld, Harry, en het komt best in orde. Weet je wie ook een goede vriend voor je zou zijn? Kwési²⁾, de zoon van de dorpssmid. Hij is een goede jongen. Over een jaar wordt hij gedoopt.”

Dokter van de Venne voegt zich bij de missionaris. Samen lopen ze langzaam terug naar huis.

„Wat denkt u van het opperhoofd, dokter?”

„Hij was vriendelijk, maar een beetje kortaf. Wat hij zei, had niet veel te betekenen. Ik kreeg de indruk, dat hij niet vrijuit durfde spreken.”

„Opperhoofden spreken bijna nooit vrijuit, dokter. Ze moeten voorzichtig zijn. Zo heeft Nana Dónga rekening te houden met Tóngowa.”

„Wie is Tóngowa?”

„Zo heet de medicijnman van Bándamo. Het botert niet tussen deze twee. Nana Dónga is lang in het zuiden geweest, voordat hij opperhoofd werd. Daar heeft hij veel van de blanken afgekeken. Hij wil zijn mensen vooruit helpen.

2) Kwési betekent: geboren op zondag.

Tóngowa daarentegen is nog echt ouderwets. De oude gewoonten van de stam zijn hem heilig. Nana Dón-ga is erg vóór een ziekenhuis in zijn dorp. Tóngowa is er beslist op tegen. Hij is helemaal niet blij met uw komst.”

„Wat heeft die man tegen mij? Ik zal me heus niet met zijn geesten bemoeien.”

„Neen, maar wel met zijn mensen. Als inlandse dokter is hij natuurlijk bang, dat veel van zijn klanten naar u zullen overlopen. Dat zal hij nooit goedvinden. Daarom ben ik bang, dat hij u op alle manieren zal tegenwerken.”

„Daar máak ik me niet bang voor, pater. Ik ben van plan zo gauw mogelijk te beginnen. Mijn handen jeuken. Laat die tovenaars met zijn grot maar opkomen.”

„Ik bewonder uw ijver, dokter. Ik geloof echter, dat u het te gemakkelijk inziet.

Tóngowa is een rasechte heiden. Hij kon wel eens gevaarlijk worden. Maar goed, we zullen zien. — Wat dunkt u, zullen we morgen naar Kumási gaan om onze inkopen te doen?"

„Uitstekend, pater. Dan kan ik dadelijk daarna beginnen met de inrichting van het ziekenhuis. Is er al een datum voor de inzegening bepaald?"

„Ja, de opening is over ongeveer drie weken."

„Dan heb ik nog even de tijd. Ik wil zo keurig mogelijk voor de dag komen. Dat zal indruk maken op de mensen en ook op die medicijnman. Ik zal mijn uiterste best doen hem al zijn klanten af te nemen." Dokter van de Venne wrijft zich de handen en lacht opgewekt.

„Ik hoop, dat het u lukken zal, dokter."

Pater Vandonk lacht mee, maar niet van harte.

4 — EEN HARDE WEDSTRIJD.

Op aanraden van pater Vandonk gaan Harry, Marjos en Mieke naar de school te Bándamo. De dokter en zijn vrouw hebben er lang over nagedacht. Mevrouw van de Venne was eerst van plan geweest zelf de kinderen onderricht te geven. Volgens haar kennen ze niet genoeg Engels. Maar de pater zegt:

„Stuur de kinderen naar onze school. Daar leren ze het Engels veel vlugger dan thuis. U kunt ze wel Nederlands geven, mevrouw. Dan vergeten ze hun moedertaal niet.”

Zo komt het drietal tussen de zwarte kinderen van hun klas te zitten. Het begin is moeilijk. Ze moeten wennen aan al die donkere gezichten. Vooral het onderwijs in het Engels valt niet mee. Maar twee zwarte onderwijzeressen tonen zich behulpzaam. Zij geven de kinderen bijlessen.

Marjos en Mieke hebben al gauw een paar vriendinnetjes gevonden. Harry sluit niet zo gauw vriendschap. Hij heeft zijn zinnen gezet op Kwáme, de zoon van het opperhoofd. Maar Kwáme gaat hem uit de weg. Harry vindt dit erg spijtig. Hij laat echter niets merken. Met Kwési kan hij het goed vinden. De zoon van de smid zoekt hem vaak op.

Op een dag komt Kwési weer bij hem.

„We hebben je zien voetballen, Harry,” zegt hij. „Je bent een goede speler. Volgende week hebben we een wedstrijd tegen de school van Kásó. Zou je mee willen doen? Ik moet je dit vragen namens Kwáme en de andere jongens. Kwáme is de aanvoerder van ons elftal, zie je.”

„Waarom komt Kwáme niet zelf om dit te vragen?”

„Nu ja, Harry, je weet wel.....”

Harry aarzelt even en vraagt dan:

„Vind je zelf ook, dat ik mee moet doen?”

„Ja zeker!”

„Op welke plaats in het elftal zou ik moeten spelen?”

„Wil je rechtsbinnen zijn?”

„Kwáme is midvoor, niet? Dan kom ik dus naast hem te staan.

Dat is goed. Maar nu nog een ander ding: jullie spelen met blote voeten. Ik kan zonder voetbalschoenen geen bal van de grond krijgen. Zal de tegenpartij dat wel goedvinden?”

„O ja, als je maar niet ruw speelt.”

„Mooi! Je kunt op me rekenen, Kwési.”

Dagenlang wordt over niets anders gesproken dan over de komende wedstrijd. Hoe zal deze verlopen? De verhouding tussen de dorpen Bándamo en Káso is nooit goed geweest. Daarbij komt, dat Bándamo veel groter is dan Káso. De jongens van Kwáme moeten dus tot iedere prijs winnen. Anders is de schande niet te overzien. Er wordt iedere avond geoefend op het terrein, dat door de missie is aangelegd. Men praat, overlegt en maakt ruzie.

Pater Vandonk bekijkt alles met een wakend oog. Daags voor de wedstrijd roept hij de hele school bijeen op de speelplaats.

„Ik hoop, dat onze jongens deze wedstrijd zullen winnen. Maar onthoudt goed: alles moet in vrede en vriendschap verlopen. Sinds lang bestaat er vijandschap tussen Bándamo en Káso. Dit mag niet eeuwig voortduren. De tijd, dat men elkaar haatte, overviel en doodde is voorbij. De meesten van jullie zijn katholiek. Jullie moeten dus zorgen, dat er vriendschap komt. Blijf kalm en gedraag je netjes, ook wanneer je mocht verliezen.”

De volgende dag tegen vier uur rijdt een overvolle vrachtwagen Bándamo binnen. De spelers van Káso hebben zoveel mogelijk vrienden meegebracht. Luid zingend rijden ze tot op het terrein van de missie. Daar worden ze echter kalmer. Want pater Vandonk komt naar buiten om een paar woorden van welkom te spreken.

Intussen hebben de schooljongens en meisjes van Bándamo zich langs de lijn opgesteld. Ook de dokter en zijn vrouw komen kijken.

Het is nog stil, als pater Vandonk de aftrap doet. Maar dan breekt het lawaai los. Van beide kanten wordt hevig geschreeuwd om de spelers aan te moedigen.

Harry merkt al gauw, dat de tegenpartij sterker is. De jongens van Káso spelen beter samen. De achterhoede van Bándamo wordt langzaam maar zeker ingesloten. De voorhoede heeft bijna niets te doen.

Tien minuten na de aftrap maakt Káso het eerste doelpunt. Hun supporters stormen juichend het veld op. De andere partij bewaart een ijzig stilzwijgen.

„Als we niet oppassen, Kwáme, gaan we eraan,” zegt Harry. „Er is bij ons te weinig samenspel. Dat heb ik al zo vaak gezegd.”

Kwáme geeft geen antwoord. Maar hij wisselt snel een paar woorden met enkele van zijn spelers.

Aangemoedigd door het doelpunt dringt het elftal van Káso steeds sterker op. Bándamo verdedigt zich moedig. Maar het spel is te kort. Daardoor gaan veel kansen verloren. Harry ergert zich dood. Ze hoeven niet te verliezen. Als iedereen de bal maar doorgeeft, inplaats van hem voor zich te houden.

Vlak voor de rust maakt Káso een tweede doelpunt. Verslagen staat de school van Bándamo langs het veld. Wie had dat verwacht?

Onder de rust roept Kwáme zijn elftal bijeen. Harry kan zich niet langer inhouden. Voordat Kwáme de kans krijgt iets te zeggen, valt hij uit:

„Jullie luisteren niet naar je aanvoerder. Hoe vaak heeft hij jullie niet gezegd, beter samen te spelen? Maar ieder van jullie wil zelf een doelpunt maken. Je ziet, wat het uithaalt. Niets! De

Harry vliegt op Kwame toe....

voorhoede heeft niet één goed geplaatste bal gehad. Zo kunnen we nooit de wedstrijd winnen.”

Kwáme kijkt een beetje verwonderd naar Harry.

„Harry heeft gelijk,” zegt hij dan. „Speel ons meer ballen toe en er komen doelpunten.”

„De lui van Káso spelen zo ruw. Begin daar maar eens tegen,” klaagt een van de spelers.

De aanvoerder schudt zijn hoofd.

„Ze spelen fors, maar niet ruw. Als het moet, kunnen wij dat ook. Maar daarmee schieten we niets op. We moeten beter samen spelen. Dan kunnen we nog makkelijk winnen.”

De spelers overleggen onder elkaar. Harry en Kwáme geven goede raad. Vol moed gaan de jongens het veld op.

De bal raakt weer aan het rollen. Langs de lijn wordt het stil. De tegenpartij voelt zich zeker van de overwinning. In het begin is het spel van Bándamo nog onzeker. Harry houdt zijn hart vast. Maar dan opeens komt er schot in. De achterhoede weet zich los te werken. Op een gegeven moment brengt de spil de bal op. Hij kijkt even rond en geeft hem door aan Harry. Deze heeft zich goed opgesteld. Hij omspeelt een paar tegenstanders en breekt door de achterhoede heen. Nu heeft hij een kans om te schieten. Maar hij ziet, dat Kwáme ook vrij staat en wil hem de eer gunnen. Met een lage schuiver plaatst hij de bal voor de voeten van zijn aanvoerder. Kwáme aarzelt geen ogenblik. Keihard jaagt hij de bal in het doel.

Een oorverdovend gejuich gaat over het hele veld op. Harry vliegt op Kwáme toe en omhelst hem.

„Zie je wel, Kwáme! Zie je wel!”

Kwáme is dolblij.

„Doorzetten, jongens!” roept hij.

Een van de achterspelers van Bándamo onderschept een aan-

val. De linksbuiten wordt aan het werk gezet. In een snelle ren drijft hij de bal langs de lijn en zet voor. Kwáme vangt de bal op en plaatst hem meteen door naar Harry. Met de bal voor de voeten rent Harry langs een achterspeler. De doelman loopt uit. Harry geeft hem geen schijn van kans. Hij kogelt de bal zuiver in de linker bovenhoek. De gelijkmaker!

Alle jongens en meisjes van Bándamo rennen als wilden op hun spelers toe. De scheidsrechter heeft alle moeite ze van het veld te krijgen. Hossend, dansend en schreeuwend zoeken ze hun plaats langs de lijn weer op.

De spelers van Káso voelen zich niet zo zeker meer. Een kwartier later krijgt Kwáme weer een voorzet van Harry. Het wordt 3—2.

Dit is teveel voor de elf van Káso. Ze proberen het met grof spel.

Kwáme waarschuwt zijn jongens.

„Wat forser, jongens! Maar niet ruw zijn!”

Harry wordt omver gelopen. Enkele van zijn medespelers krijgen het ook zwaar te verduren. De scheidsrechter treedt streng op. De spelers van Bándamo houden zich goed. Als er afgefloten wordt, is de stand nog steeds 3—2.

De jongens van Kwáme worden op de schouders genomen. Die van Káso druipen zwijgend af. Pater Vandonk wenst zijn elftal geluk: „Jullie hebben niet alleen goed gespeeld, maar je ook behoorlijk gedragen. Proficiat, jongens!”

Iedereen verlaat het veld. Harry ziet, dat Kwáme wordt opgewacht door twee spelers van Káso. De jongens kloppen hem op de schouder en nemen hem mee. Het drietal verdwijnt in een nauw straatje.

Harry vertrouwt het niet. „Daar wil ik meer van weten,” denkt hij. Hij versnelt zijn pas en gaat achter hen aan. De jongen komt

net op tijd. Hij ziet, dat de twee knapen van Káso hun nederlaag willen wreken op de aanvoerder van Bándamo. Ze hebben Kwáme in een hoek gedreven en zijn tot de aanval overgegaan. De zoon van het opperhoofd weert zich uit alle macht. Maar zijn aanvallers zijn groter. Het ziet er niet goed uit voor Kwáme.

„Wacht eens, gemene lafbekken!”

Wit van drift stormt Harry toe. Hij pakt een van de lummels bij zijn nek en slingert hem achterover. Met een harde en welgemikte stomp brengt hij de tweede uit zijn evenwicht. Kwáme krijgt hierdoor kans zich te herstellen. Intussen komen in de verte een paar andere jongens van Bándamo opdagen.

De twee lafaards zien, dat de rollen zijn gekeerd. Ze zetten het op een lopen in de richting van hun vrachtwagen. Kwáme wil ze achterna. Maar Harry zegt:

„Laat ze, Kwáme. Anders krijgen we een algemeen gevecht en dat wil de fada niet.”

De zoon van het opperhoofd kijkt Harry even aan. Dan steekt hij zijn hand uit.

„Dank je, Harry! Je kwam net op tijd. Ik weet nu, dat je een dappere jongen bent. Ik wil graag je vriend worden.”

„Och, het was de moeite niet,” zegt Harry bescheiden. Maar zijn gezicht straalt.

„Morgen kom ik even langs, Harry. Ik heb een aardig aapje. Het heet Bombie en is heel tam. Je krijgt het van me.”

„Wat leuk, Kwáme! Ik wil Bombie graag hebben. Maar ik heb ook iets voor jou: een mooi vulpotlood. Ik zal het je morgen geven.”

Opgetogen gaan de vrienden uiteen.

5 — GEHEIM OVERLEG.

In de „Grot der Geesten” brandt een houtvuurtje. De opstijgende rook vult de spelonk en maakt er een geheimzinnig hol van. Buiten overkoepelt een donkere hemel vol sterren het onrustige oerwoud. De geluiden van de Afrikaanse nacht dringen tot in de grot door. Er is de schreeuw van een nachtvogel. Een panter brult.

Rondom het vuur zitten vijf mannen en een jongen. Een van de mannen voert het woord. Om zijn hoofd draagt hij een witte band, waarin een rode papagaaienvaar steekt. Zijn gebaren zijn heftig. Het licht van de vlammen speelt in zijn vurige ogen. Hij spreekt met gedempte stem. Maar de wanden van de grot versterken en weerkaatsen het geluid. De anderen luisteren aandachtig toe.

„Mannen, de tijd voor overleg is gekomen. Er moeten maatregelen genomen worden. De man, die wij verwachtten, is aangekomen. Hij heeft zijn stenen hut betrokken. Het huis der zieken wordt klaar gemaakt. Ook de blanke priester is druk in de weer. Het is mij bekend, dat hij zijn meester uit Kumási verwacht. De sofo wil er een groot feest van maken. Velen van onze broeders, die niet meer in de geesten geloven, zullen aanwezig zijn.

Iedereen zal over het huis der zieken spreken. Velen zullen het willen zien. Velen zullen er binnengaan. Dit is een uitdaging voor ons allen, voor mij in het bijzonder.

Heeft de blanke medicijnman zelf niet in deze zin gesproken? Hij daagt mij uit. Hij wil mij verdringen.

Ik ken de oude geneeswijze door en door. Ik roep de geesten op. Ik laat ze spreken. Ik, Tóngowa, komfo ¹⁾ van Bándamo, laat mij niet verdringen!”

¹⁾ Komfo: tovenaars, medicijnman.

De woorden van de medicijnman schijnen indruk te maken, De aanwezigen durven zich niet te verroeren. De komfo vervolgt:

„Wij moeten ons tegen deze man verzetten. Wij moeten hem uit ons stamgebied verdrijven. Anders is het met ons gedaan. De geesten zullen zich van ons afkeren. Ik vraag uw oordeel, mannen. Wat moeten we doen?”

De mannen staren lang in het flakkerende vuur. De jongen beweegt onrustig. Dan heft iemand het hoofd op.

„Komfo, luister naar mijn woorden. Reeds lang wisten wij, dat de blanke medicijnman in ons dorp zou komen. Wij allen hebben kunnen zien, hoe vreemde mannen aan het werk gingen. Ze groeven grote kuilen. Stenen werden de een op de ander gelegd. Grote hutten rezen uit de grond. Wij hebben dit alles zien aankomen. Mijn vraag is nu: Waarom heeft de komfo niet eerder ingegrepen? Waarom heeft hij zo lang gewacht? Wellicht is het nu te laat om er iets tegen te doen.”

De andere mannen knikken instemmend.

Die vragen maken de komfo boos. Woedend kijkt hij de spreker aan.

„Jabo spreekt als een papagaai. Hij zegt anderen na en zijn woorden zijn niet doordacht. De kleinste van onze kinderen weet,

dat mijn beschermgeest machtig is en wijs. Weet de spreker dit dan niet? Of meent Jabo, dat mijn hersens verdord zijn?"

De handlangers van de komfo buigen het hoofd. Niemand antwoordt.

„Weet, mannen, dat ik mijn beschermgeest geraadpleegd heb. Hij is het, die mij ingegeven heeft op de gunstigste tijd en op de juiste manier te handelen. Want naast de sofo en de blanke medicijnman krijgen we te doen met het opperhoofd van Bándamo. Hij is door de blanken besmet. Voor hem hebben de oude gewoonten geen waarde meer. Een eerlijke komfo is niet goed genoeg. Hij geeft de voorkeur aan een blanke medicijnman. Daarom zullen we eerst met hem afrekenen.”

„Kunnen we hem niet uit de weg ruimen?" vraagt een der mannen.

De ogen van de komfo glinsteren.

„Ik zou niets liever willen. Maar we moeten voorzichtig zijn en mogen niet teveel haast maken. Tot nu toe heb ik tweemaal met hem gesproken over het huis der zieken. Hij wilde niet luisteren. Ik zal hem nog een laatste waarschuwing geven. Trekt hij zijn handen niet terug van de blanken, dan.....”

Tóngowa kijkt zijn handlangers één voor één aan. Allen knikken.

„Hoe denkt de komfo verder te handelen?" vraagt iemand.

„We wachten, totdat ze beneden in het dorp klaar zijn. Er gebeurt niets, voordat de deuren van het huis der zieken opengaan. Dan slaan we toe.”

„Zal de komfo vergif gebruiken?"

„Nee, niet meteen. De geesten zullen hun dreigende stem verheffen. De sprekende tamtam ¹⁾ zal iedereen verbieden het huis

1) Sprekende tamtam: een apart soort trom, waarmee berichten worden uitgezonden.

der zieken te bezoeken. Niemand mag de hulp van de blanke medicijnman inroepen. We zullen strenge straffen aankondigen tegen hen, die ons verbod niet opvolgen."

„Vergeet de komfo niet, dat de priester een grote rol speelt? Hij is bij de mensen zeer gezien. Op zijn woord zullen velen genezing zoeken bij de blanke medicijnman."

„De spreker heeft gelijk. De sofo heeft durf. Hij zal zijn uiterste best doen om de mensen over te halen. Maar we kunnen weinig tegen hem doen, voordat de ohéne en de blanke medicijnman verslagen zijn. Het wordt een felle strijd, mannen. De geesten staan echter aan onze kant."

„Welke opdracht heeft de komfo voor ieder van ons?"

„Ik ben niet van plan reeds nu en op deze plaats bevelen te geven. Ieder van u zal in het diepste geheim met een taak worden belast, wanneer de tijd daar is. We moeten met grote voorzichtigheid te werk gaan, mannen. Laat geen woord los. Geeft uw ogen en oren goed de kost. Wacht uw tijd af in alle stilte. Het zal de stilte zijn vóór de storm.

Voor mijn geliefde zoon hier heb ik wél een opdracht. Mijn jongen heeft de ogen van een roofvogel. Hij is slim als de jakhals. Hij zal zijn oor te luisteren leggen. Ongezien zal hij het huis van de blanke en ook de hut van de ohéne bespieden. Niets zal hem ontgaan. Heeft mijn zoon dit goed begrepen?"

De ogen van de komfo worden zacht, als hij zijn zoon aankijkt.

De jongen antwoordt niet. Hij knikt slechts.

„Laten we nu onze slaapmatten gaan opzoeken, mannen!"

In de steeds donkerder wordende grot dooft het smeulende vuur langzaam uit.

6 — DE GEESTEN SPREKEN !

Tóngowa kijkt somber, als hij de hut van de ohéne binnengaat. Nana Dónge wacht hem op in gezelschap van twee raadsleden. De begroeting is kort en koud.

„Mag ik weten met welk doel de komfo mij opzoekt?” vraagt het opperhoofd.

„De geesten hebben mij naar de ohéne gestuurd. Zij zijn boos.”

„Waarom zijn de geesten kwaad, komfo?”

„Omdat een blanke indringer naar ons dorp gekomen is. Hij spot met de geesten en spreekt minachtend over mij, door wie de geesten spreken. Hij heeft gezworen mij te zullen verdringen.

De geesten zijn ook ontevreden over Nana Dónge. De ohéne steunt de blanke en heeft geen vertrouwen in zijn komfo. Hij heeft dus ook geen achting voor de geesten.”

„Dit is niet waar,” antwoordt Nana Dónge. „De komfo weet, dat ik eerbied heb voor de geesten. Laat ik niet dikwijls een offer aan hen opdragen? De komfo weet ook, dat ik hem zelf niets in de weg leg. Maar er zijn dingen, die de komfo niet wil weten en niet wil begrijpen.”

„Wat bedoelt de ohéne?”

„Luister. De blanke medicijnman is niet naar ons dorp gekomen om de plaats in te nemen van komfo Tóngowa. Hij heeft niets tegen de geesten, hij heeft ook niets tegen de komfo. Hij wil alleen onze zieken genezen.”

„Daarvoor hebben wij geen blanke nodig. Wij, komfo's, hebben altijd deze taak vervuld. Wij kennen alle gewassen en kruiden. De geesten hebben ons hun wijsheid geschonken. Hebben de blanken meer ervaring dan wij? Zijn ze wijzer dan de geesten?”

Tóngowa begint zich kwaad te maken. De ohéne blijft rustig.

„Ik twijfel niet aan de kennis van de komfo. Maar ik heb in het zuiden de blanken leren kennen. Ik heb ondervonden, dat zij kundiger en handiger zijn dan wij, zwarten. Wij kunnen veel van hen leren. Wij moeten gebruik maken van hun diensten. Daarom ben ik blij, dat de blanke medicijnman hier is. Het is in het belang van ons volk. De komfo wil toch niet tegen dat belang ingaan?”

Tóngowa kan niet meteen een antwoord vinden. Dit maakt hem nog bozer.

„Ik weet het beste, wat goed is voor onze mensen. De ohéne is niet lang genoeg hier om dat te kunnen beoordelen. En de blanke is een vreemde. Wat kan hem ons volk schelen? Hij wil er zélf beter van worden.”

„Komt de komfo alleen op voor zijn mensen of ook voor zichzelf?”

Tóngowa kan zich niet langer beheersen.

„Nana Dónga wil niet naar mij luisteren?” zegt hij giftig. „Goed! Ik geef hem nog een laatste waarschuwing: laat de ohéne zich van de blanke medicijnman afkeren; anders.....”

„Anders...?”

Tóngowa antwoordt niet. Hij staat op en verlaat de hut zonder te groeten.

Het is druk in en rondom het ziekenhuis. De dag van de inzegening nadert. Er wordt geschrobd en gepoetst. Schooljongens ruimen buiten alles op en vegen het terrein schoon. De twee zwarte verpleegsters zijn sinds kort aangekomen en maken de bedden op. Dokter van de Venne rangschikt zijn instrumenten en kijkt voor de laatste maal zijn apoteek na.

Zelfs Mieke slooft zich uit. Ze is zo ijverig bezig met een stuk dweil, dat ze een teil met water achter haar niet ziet. Ze loopt achteruit en valt er met een plons in. Bombie, de aap, zit in een van de ramen en ziet het gebeuren. Hij begint hevig te kwebbelen en danst om de teil heen, terwijl hij allerlei grimassen maakt.

Van de Venne is tevreden. Hij heeft het druk op zijn dagelijkse spreekuur. Veel patiënten glijden schuw naar binnen. Maar ze zijn blij en dankbaar, als ze de kamer van de dokter verlaten.

De inzegening is vastgesteld op komende zondag. Pater Vandonk wil er een groots feest van maken. Het aantal katholieken van Bándamo is hiervoor echter te gering. Daarom heeft hij alle gelovigen uit de wijde omtrek uitgenodigd.

Reeds de dag van tevoren rollen vrachtwagens vol zingende christenen Bándamo binnen. Er is geen plaats genoeg om ze onder te brengen. Velen kamperen in de open lucht.

In de namiddag wordt de bisschop van Kumási plechtig ingehaald. De heidenen vergapen zich aan de lange stoet. Zelfs Harry en Marjos staan verwonderd te kijken. Zangkoren en andere verenigingen trekken aan hen voorbij, vooraf gegaan door een schetterende fanfare. Het terrein van de missie stroomt vol volk. Men verdringt er zich tot laat in de avond. Omringd door zijn Raad van Ouderen komt ook Nana Dónga naar de pastorie om de bisschop te begroeten.

De volgende morgen komen nog meer christenen aan. De kerk

is veel te klein om alle gelovigen te bevatten. Grote groepen staan buiten in het portaal of voor de open ramen.

Na de hoogmis trekt een lange processie uit. De straten van Bándamo zijn vol muziek en zang. Langs een omweg begeeft de stoet zich naar het ziekenhuis. Daar staat dokter van de Venne in smetteloos wit pak de bisschop op te wachten. De deuren gaan open en zegenend loopt Monseigneur door de verschillende lokalen. Tot slot spreekt hij de verzamelde christenen toe en geeft zijn zegen. Daarna zoekt iedereen de schaduw op.

De gehele dag blijft het druk in Bándamo. Sommige christenen vertrekken weer naar hun dorpen. Anderen blijven nog een nacht over. In de namiddag keert de bisschop weer naar Kumási terug.

Als het donker begint te worden, komen enkele kerkmeesters met plechtige gezichten naar de missie. Pater Vandonk ziet ze aankomen. Hij weet van tevoren al, wat ze willen.

„De heren komen natuurlijk vragen of er gedanst mag worden.”

De heren knikken met een brede lach.

„Dit is een bijzondere dag. Er mag dus gedanst worden op het terrein van de missie. Om tien uur moet het afgelopen zijn. Zorg, dat alles netjes verloopt.”

Ze zijn zo blij, dat ze hemel en aarde beloven. Met veel dankwoorden verlaten ze de pastorie.

Men laat er geen gras over groeien. Stormlantaarns worden in de bomen opgehangen. Mannen sjouwen met grote en kleine trommen. Er zijn aparte zetels voor de fada, de dokter en zijn vrouw. Zelfs voor de kinderen van de arts staan stoelen klaar. Want ze mogen opblijven.

De dans kan beginnen.

Als muggen komen de mensen op het licht af. De trommelaars nemen plaats achter hun tamtams. De eerste roffels gaan de donkere avond in. Dansers springen lenig in de wijde kring van toe-

Meer mannen en vrouwen sluiten zich aan.

schouwers. De donkere lichamen bewegen precies op de maat van de trommen. Het is een prachtig gezicht.

Harry, Marjos en Mieke raken niet uitgekeken. Hun ogen schitteren. Meer mannen en vrouwen sluiten zich aan. Met de babies als bochels op haar rug schommelen moeders lustig heen en weer. Kleine jongens en meisjes proberen lachend hun eerste trippelpasjes. De roffelende trommen maken iedereen vrolijk.

Dan begint een vrouw te zingen. Haar stem klinkt hoog en schel. Zij verhaalt van de mooie feestdag en van het huis der zieken. De menigte herhaalt zingend de laatste woorden van iedere zin. Men klapt daarbij in de handen op de maat van het gezang.

Harry kan niet meer stilzitten. Dat hij dit met eigen ogen mag zien! Een echte Afrikaanse dans onder een hemel vol sterren!

Maar al te gauw loopt het feest ten einde.

Pater Vandonk staat op en gaat naar de trommelaars. Nog één dans en het is afgelopen. De omstanders horen het. Als kinderen dringen zij om de missionaris heen.

„Fada, fada, astublief nog wat langer! Het is zo heerlijk, fada! En het kan toch geen kwaad?”

De fada lacht, maar blijft onverbiddelijk.

„Nee, kinderen, de afspraak is: tot tien uur en niet langer. Nog één dans en dan naar bed.”

Nadat het laatste gerommel van de trommen is uitgestorven, gaan de mensen uiteen.

„Kom, dokter, we gaan nog iets gebruiken. Dat hebben we echt verdiend,” nodigt pater Vandonk.

In de pastorie worden de gebeurtenissen van de dag nog eens besproken. Het is een prachtfeest geweest. Harry en Marjos praten druk over de dansavond. Mieke is in slaap gevallen met het hoofd op haar armen.

Buiten is het stil geworden. Iedereen heeft zijn slaapmat opge-

zocht. Wat is dat?..... Een dreunend geluid vult opeens de kamer: het heftig gebonk van zware trommen!

„De mensen gaan toch niet op een andere plaats dansen?” mompelt pater Vandonk. „Dat doen ze wel eens, als ze de kans krijgen. Of zou het.....?”

Hij loopt naar het raam en luistert.

„Dokter, kom eens hier!”

Dokter van de Venne buigt zich naar buiten. Vanaf de Hoge Heuvel klinkt in hoge en lage tonen het driftig roffelen van tamtams.

„Het zijn sprekende trommen, dokter. Komfo Tóngowa zendt berichten uit!”

„Kunt u verstaan, wat de trommen zeggen, pater?”

„Nee, maar ik weet haast zeker, dat hij bezig is u de oorlog te verklaren. Het geluid komt uit de richting van de „Grot der Geesten”. Dat is niet zo mooi, dokter.”

Iedereen is aan het raam komen staan. Men luistert gespannen.

Het trommelen houdt plotseling op. Er valt een doodse stilte. Dan breekt een angstwekkend geluid door de kalme nacht. Het vangt aan met een laag gegrom, wordt hoger en hoger. Het eindigt in een angstige gil, als van iemand in doodsnood.

De kinderen staan verstard. Mevrouw van de Venne dringt zich tegen haar man aan.

„Afschuwelijk! Afschuwelijk!”

„Dat was de stem van de geesten,” zegt de missionaris kalm. „Ze zijn ontevreden. Ik hoef u niet te zeggen waarom, dokter!”

7 — EEN AANSLAG MISLUKT.

Het is vroeg in de morgen. De zon is nog niet boven de heuvels verschenen. Maar in het dorp Bándamo zijn de mensen al wakker. Een aantal mannen trekt het bos in met bijlen en kapmessen. Er wordt een nieuw maïsveld aangelegd.

Ook het opperhoofd verlaat het dorp met zijn zoon Kwáme. Hij draagt een ouderwets jachtgeweer over de schouder. Kwáme heeft zijn katapult meegenomen. Maar er valt voorlopig niets te schieten. Hij geeft er ook niet veel om, want hij mist zijn vriend Harry.

„Wat jammer, vader, dat Harry niet bij ons is.”

„Mocht hij niet mee?”

„Neen, hij had te veel huiswerk.”

„Je vindt hem wel een aardige jongen, geloof ik.”

„Ja, vader, we kunnen goed met elkaar opschieten.”

„Mooi zo! Dat hoor ik graag. Je zult er niet slechter van worden.”

Zwijgend vervolgen zij hun weg. Achter een lage heuvel ligt het terrein van de plantage. Houthakkers zijn bezig bomen te vellen en struiken op te ruimen. Andere arbeiders rollen de stammen bijeen of maken brandstapels van takken en lianen.

Nana Dónga gaat rustig zijn werklui af. Hier en daar geeft hij een bevel of wijst aan wat er nog gedaan moet worden. Als hij de ronde gedaan heeft, zegt hij:

„Kom, jongen, we gaan kijken of we niet een antilope ¹⁾ kunnen schieten.”

Terwijl ze de plantage verlaten, ziet de ohéne, dat enkele arbeiders moeite hebben met een zware boomstam. Hij geeft zijn wapen aan Kwáme en zegt:

1) Antilope: een soort hert.

„Houd het geweer even vast, Kwáme. Ik ga een handje helpen.”
Kwáme kijkt toe, als de boom langzaam in beweging komt en weggeroid wordt.

„Wat bent u sterk, vader,” zegt hij, als Nana Dónga weer bij hem is.

„Ja, jongen, als het moet, neem ik het tegen de sterkste arbeider op. Geef mij het geweer maar terug.”

„Och, vader, laat mij het nog een poosje dragen. Ik vind het zo leuk!”

„Aha, mijn zoon voelt zich een hele kerel met zo'n buks over de schouder. Goed, hoor!”

De arbeiders wensen de ohéne en zijn zoon een goede jacht. Glimlachend kijken ze het tweetal na. Ze mogen hun opperhoofd en zijn zoon wel. Nana Dónga gaat voorop. Hij volgt een smal pad, dat door een ondiepe vallei voert. Als ze een tijdje gelopen hebben, krijgt Kwáme opeens een raar gevoel. Worden ze gevolgd?

De jongen meent achter zich geritsel te horen en wil omkijken. Op hetzelfde ogenblik valt met donderend lawaai een schot. Hij ziet zijn vader struikelen en voorover vallen. Voordat hij goed weet, wat er gebeurt, wordt een zak over zijn hoofd getrokken. Twee

sterke armen omklemmen hem. Het geweer valt op de grond en gaat af met een daverende knal. Hij hoort iemand vloeken. Dan worden zijn handen en voeten snel gebonden. Hij probeert zich te verzetten. Maar het heeft geen zin. Even later pakken de onbekende aanvallers hem op en dragen hem weg.....

In de namiddag wordt de ohéne gevonden door twee jagers. Zijn geweer ligt op korte afstand. Een lading zware hagel is in zijn rug gedrongen. Hij is buiten kennis, maar leeft nog. De mannen zijn hevig ontsteld. Vlug maken zij een ruwe draagbaar en gaan met de gewonde op weg naar het dorp. Onderweg halen een paar houthakkers hen in. Er ontstaat een opgewonden gesprek. De jagers vertellen, hoe en waar zij het opperhoofd gevonden hebben.

„Was Kwáme niet bij hem?” vraagt een van de houthakkers. „De ohéne is vanmorgen nog op de plantage geweest met zijn zoon. We hebben ze beiden het bos in zien gaan. Ik herinner me goed, dat Kwáme het geweer van zijn vader droeg.”

De mannen staan voor een raadsel. Wat zou er gebeurd zijn?

„Misschien heeft er een ongeluk plaats gehad en is de jongen naar het dorp gegaan om hulp te halen,” veronderstelt een van de jagers.

Het groepje bereikt de eerste hutten van Bándamo. Iedereen loopt uit en vragen vliegen over en weer. Niemand heeft Kwáme in het dorp gezien.

Onder het geweeklaag van de vrouwen wordt de ohéne naar zijn hut gebracht. Iemand gaat dokter van de Venne halen. De arts kijkt vreemd op, als hij het verhaal van de mannen hoort. Even later voegt pater Vandonk zich bij hem.

„Is het erg, dokter?” vraagt hij.

„Dat kan ik zo niet zeggen. We zullen de ohéne naar het ziekenhuis overbrengen.”

Twee sterke armen omklemmen hem.

Steeds meer mensen volgen de baar. Een grote menigte verzamelt zich voor het ziekenhuis. Na verloop van tijd komt pater Vandonk naar buiten.

„De ohéne is zwaar gewond,” zegt hij. „Maar hij is niet in levensgevaar. Ga rustig naar huis mensen. Er mag niet het minste lawaai rondom het huis van de zieken worden gemaakt.”

De menigte gaat langzaam uiteen. Iedereen vraagt zich af: „Wat is er gebeurd en waar is de zoon van het opperhoofd?”

In de avond verspreidt zich een gerucht. Niemand weet waar en door wie het ontstaan is. Er moet een ongeluk gebeurd zijn, wordt er gezegd. De jongen droeg het geweer en liep zoals altijd achter zijn vader. Misschien heeft hij met het wapen gespeeld. Misschien is hij gestruikeld. Het geweer is afgegaan en hij heeft per ongeluk zijn vader geraakt. Uit angst is hij weggelopen en durft zich niet meer in het dorp te vertonen.

Het praatje bereikt ook het huis van de dokter.

„Ik weet het niet. Ik weet het niet,” zegt van de Venne. „Als hier maar niet iets anders achter steekt.”

„Wat dacht u dan, vader?” vraagt Harry.

„Nogmaals, jongen, ik weet het niet. Maar ik geloof nooit, dat het een ongeluk is geweest. Het schot kwam niet recht van achteren, waar Kwáme liep. Het kwam schuin uit het bos. Dat is duidelijk aan de hagelkorrels in het lichaam te zien.”

„Maar wat is er dan met Kwáme gebeurd, vader?”

„Vraag niet zoveel, jongen. Het is voor mij ook een raadsel.”

Harry kan die nacht niet slapen.

Waar is zijn vriend?.....

8 — EEN ONGELUK KOMT ZELDEN ALLEEN.

„Wat hoor ik toch?” zegt mevrouw van de Venne.

De familie zit aan tafel voor het middageten.

„Even stil zijn, Mieke!”

Iedereen luistert. Het geluid is nog ver weg. Maar het wordt sterker. Allerlei stemmen mengen zich met het zachte geweeklaag van vrouwen.

„Ik ga eens kijken, vrouw. Blijven jullie maar hier.”

De dokter gaat naar buiten en kijkt de straat in. Een groepje mensen nadert. Ze volgen een baar van takken, waarop een meisje ligt. De twee dragers zetten de baar voor de dokter neer. Vele handen wijzen naar het meisje.

„Is ze ziek?” vraagt de dokter.

Met veel gebaren begint iedereen tegelijk te praten.

Van de Venne begrijpt: het kind is door een slang gebeten. Hij onderzoekt haar vluchtig. Het meisje is buiten kennis. Ze heeft een paar etterende wondjes aan de rechtervoet.

„Wanneer is het gebeurd?” vraagt hij haastig. „Niet allemaal tegelijk! Jij daar, jij spreekt wat Engels. Jij alleen antwoorden!”

„Eergisteren, massa.”

„Wat? Hebben jullie zo lang gewacht?”

Weer beginnen allen dooreen te praten. Ze zijn niet van Bándamo, maar uit een dorp aan de andere kant van gindse heuvel. Men heeft het eerst willen proberen met inlandse medicijn. Maar het baatte niet.

Snel laat de dokter het meisje binnen brengen. De familie wil meekomen, maar de dokter sluit de deur. Hij roept de twee zwarte verpleegsters. Het meisje wordt voorzichtig opgetild en in een bed gelegd. Aan de ene kant van haar ligt de ohéne, aan de andere kant een jongen. Het opperhoofd geeft geen teken van leven.

Van de Venne kijkt naar het slap achterover hangende hoofd van het kind.

„O, die dwazen!” zegt hij. „De slang is niet eens vergiftig geweest. Maar ze hebben zoveel rommel op de wonden gesmeerd, dat een bloedvergiftiging is ontstaan.”

Hij geeft snel enkele aanwijzingen. De verpleegsters lopen heen en weer met instrumenten en verband. De dokter werkt als een bezetene. Het meisje *mág* niet sterven! Grote zweetdruppels druipen van zijn gezicht. Een van de verpleegsters veegt ze geregeld af.

Buiten staat de familie rumoerig te redeneren.

„Zeg, dat ze stil moeten zijn. Dat geroezemoes maakt me zenuwachtig.”

In de stilte zijn alleen de verre dorpsgeluiden te horen. De haastig werkende arts weet, dat hij met de dood vecht. Tevergeefs misschien?

De seconden tikken weg.....

Opeens richt van de Venne zich op. Hij voelt de pols van het meisje. Hoofdschuddend staat hij te kijken. Een lichte rilling doortrekt het donkere lichaam voor hem. Hij wacht nog even en zegt dan:

„Te laat. Het kind is dood. Waarom hebben ze haar ook niet

eerder binnen gebracht? Jammer! Doodjammer! — Laat de man, die Engels spreekt, hier komen.”

Nieuwsgierig rondkijkend komt de man het zaaltje in.

De dokter vertelt hem, dat hij het meisje niet heeft kunnen red- den. De man kijkt verbaasd van de arts naar de stille gestalte op het bed.

„Eh! èh!” zegt hij op eigenaardige toon. Dan loopt hij naar bui- ten en spreekt een paar woorden tot de wachtenden. Iedereen be- gint weer te weklagen. De vrouwen trekken de hoofddoek van haar hoofd. Ze doen alsof ze zich de haren uit het hoofd rukken. Gillend en jammerend rennen ze door het dorp.

Voordat de dokter het verhinderen kan, komen de mannen het zaaltje binnen. Zij verdringen zich opgewonden pratend rondom de verslagen arts. Vol verontwaardiging wijzen ze naar de dode.

Van de Venne verstaat niet veel van wat ze zeggen. Maar het is duidelijk, dat ze hem de schuld geven. Rustig probeert hij een uitleg te geven. Ze willen niet eens naar hem luisteren. Het maakt hem woedend. Hij wijst naar de deur en zegt kortaf:

„Eruit! Allemaal!”

De familie wil het lijk meenemen. Hij laat ze begaan. Met veel misbaar verlaten ze het hospitaal.

Avond na avond weerklinkt vanaf de Hoge Heuvel het sombere gerommel van de tamtams. Akelige geluiden galmen door de donkere nacht. Dan beginnen verdachte geruchten over het hospi- taal de ronde te doen. Wie het huis der zieken binnengaat, komt er niet levend meer uit. Hoe is het gegaan met het meisje, dat door een slang werd gebeten? De blanke medicijnman is zijn kunde kwijt geraakt. Want de geesten hebben hem met blindheid gesla- gen.

De toeloop van patiënten wordt minder. De mensen zijn angstig geworden. Ze ontwijken de dokter en zijn ziekenhuis. Na verloop van tijd komt nog slechts een enkeling op het spreekuur. Zelfs het ziekenzaaltje begint leeg te lopen.

Verdrietig gaat van de Venne van zijn bungalow ¹⁾ naar het hospitaal en weer terug. Zijn vrouw leeft met hem mee en probeert hem moed in te spreken. De kinderen verzinnen allerlei dingen om vader wat af te leiden. Mieke komt naar het hospitaal om Bombie door vader te laten onderzoeken. Het aapje hangt slap in haar armen en ziet er ellendig uit. Natuurlijk vertelt Mieke er niet bij, dat ze Bombie rotte bananen heeft gevoerd om hem ziek te maken.

1) Bungalow: landhuis.

Als pater Vandonk een praatje komt maken, lucht de dokter zijn hart.

„Heb ik daarvoor een goede werkring in Holland opgegeven? Om hier werkeloos rond te lopen? Wat zijn dat voor mensen hier! Ze sterven liever aan allerlei ziekten, dan zich door mij te laten verzorgen. En dat alleen, omdat een waanzinnige vent op die heuvel staat te schreeuwen. Hoe is het mogelijk?”

De missionaris laat de dokter uitspreken. Hij kent Afrika en weet wat teleurstelling is. Als van de Venne wat kalmer wordt, zegt hij:

„Het is geen prettig begin, dokter. Helemaal niet. En er zal nog wel meer tegenslag komen. We moeten veel geduld hebben met dit volk. In Europa zijn deze dingen niet denkbaar. Maar hier is alles mogelijk. U mag de moed niet verliezen, dokter. Onze Lieve Heer is er ook nog!”

Pater Vandonk zwijgt even en vraagt dan:

„Hoe gaat het met Nana Dónga?”

„Niet slecht, pater. De man is zo sterk als een os. Daarbij heeft hij niet de volle lading hagel gekregen. De ohéne heeft geluk gehad.”

„Heeft u hem al ondervraagd over wat er in het bos gebeurd is?”

„Nee, pater. Nana Dónga is nog steeds geheel versuft. Het lijkt wel, alsof hij zijn geheugen kwijt is. Hij geeft geen antwoord op mijn vragen. Het is mogelijk, dat een hagelkorrel in zijn schedel gedrongen is. Hij vraagt niet eens naar zijn zoon Kwáme. Heeft u nog iets over de verdwijning van de jongen gehoord?”

„Nee, niets. De jagers van het dorp en alle werklieden van de ohéne hebben het bos doorzocht. Zelf heb ik mensen naar de omliggende dorpen gestuurd om navraag te doen. Het heeft allemaal

niets uitgehaald. De jongen is verdwenen zonder een spoor achter te laten.”

„Het is een vreemde geschiedenis, pater. Als u het mij vraagt.....”

„Ja, dokter?”

„Ik vrees, dat dit een laffe streek van die gemene medicijnman is.”

„Misschien heeft u gelijk. Maar we hebben er geen enkel bewijs voor. Als de ohéne helemaal hersteld is, zal er wel meer licht in deze zaak komen. Wie weet, misschien komt Kwáme nog terug. Intussen kunnen we niets anders doen dan afwachten.”

„Ik vind het maar een griezelige en geheimzinnige geschiedenis, pater.”

„Ja, dokter, zo is Afrika nu eenmaal.”

Op een nacht wordt Harry wakker. Wat hoort hij toch? Is dat niet Bombie, het aapje? Ja! Het diertje kwebbelt angstig. Zou er onraad zijn? Bombie is 's nachts altijd zo rustig.

Harry vertrouwt het niet. Hij staat op en klopt bij zijn ouders aan.

„Vader, kom eens gauw! Bombie gaat zo tekeer. Er is vast iets gaande.”

Dokter van de Venne verschijnt in de deur.

„Wat zou er kunnen zijn, jongen? Als er iets verkeerd gegaan is in het ziekenhuis, hadden de verpleegsters mij wel gewekt. Maar we zullen even gaan kijken.”

In het ziekenhuis is alles rustig. Té rustig. De twee verpleegsters liggen in een diepe slaap verzonken. Het kost veel moeite de meisjes wakker te krijgen.

„Is er iets niet in orde? Maar dat hoef ik niet te vragen, lui-lakken. Kunnen jullie dan niet een paar uur wakker blijven? Is het te veel gevraagd.....”

Nijdig leest hij haar de les. Zij kijken hem met lodderige ogen aan zonder iets te zeggen. Mopperend gaat van de Venne naar het ziekenzaaltje. Er liggen nog maar drie patiënten: Nana Dónga, een schooljongen en een vrouw uit een van de dorpen. Ze zijn allen wakker. De dokter denkt allereerst aan de ohéne. Hij buigt zich over het bed en vraagt:

„Voelt de ohéne zich niet goed?”

Het opperhoofd staart hem met niets ziende ogen aan en antwoordt niet. Van de Venne richt zich tot de jongen:

„Is er iets gebeurd? Of heb je iemand gezien, die hier niet thuis hoort?”

„Nee, massa, niemand.” antwoordt de knaap met zwakke stem. „Wel heeft een van de meisjes ons zojuist medicijn gegeven.”

„Wat? Dat kan niet, want ze sliepen allebei. Heb je het soms gedroomd?”

„Nee, massa. De medicijn was heel bitter. Ik proef ze nu nog.”
De dokter steekt het hoofd om de deur.

„Komen jullie eens hier!”

De verpleegsters komen aarzelend binnen. Ze zijn bang voor een nieuw standje.

„Heeft een van jullie de zieken zo juist een drankje gegeven?”

De meisjes zetten grote ogen op.

„Nee, dokter. We hebben.....”

„Juist! Jullie hebben geslapen. Maar wie is er dan in de zaal geweest? Wie heeft de zieken medicijn gegeven? En welke medicijn?”

De dokter gaat naar de derde zieke. Ook zij heeft het meisje gezien en de drank ingenomen.

„Maar voor de duivel, wie kan...?”

De schooljongen begint opeens luid te kreunen. Met beide handen grijpt hij naar zijn buik.

„Oh! Het begint hier te branden! Krampen!”

Terwijl de dokter hem onderzoekt, begint de ohéne te steunen. Ook hij schijnt hevige krampen te hebben.

Van de Venne krijgt een vreselijk vermoeden. Vergif!

„Gauw, meisjes, de maagpomp! We moeten hun maag leegpompen. Vlug! Ik weet zo goed als zeker, dat ze vergiftigd zijn.”

Het duurt niet lang, voordat hij zekerheid krijgt. Dezelfde verschijnselen vertonen zich bij de drie patiënten.

Harry kijkt verschrikt toe. Vader en de verpleegsters hollen van de ene zieke naar de andere. Van de Venne moppert voortdurend. Hij valt zelfs tegen zijn eigen zoon uit.

„Wat sta je daar zo dom te kijken! Ga de pater halen! En daarna moet je meteen naar bed.”

De priester is binnen enkele minuten aanwezig.

„Maar, dokter, wat is er nu aan de hand?”

In enkele korte zinnen vertelt de dokter, wat er is gebeurd. Onderwijl past hij alle mogelijke middelen toe.

„Blijf hier, pater. Die jongen daar is er slecht aan toe. Hij is al buiten kennis.”

Pater Vandonk gaat kijken en herkent de jongen.

„Hij is katholiek, dokter. Zal ik hem bedienen?”

„Het lijkt me beter, pater.”

De missionaris gaat naar de kerk en keert terug met de Heilige Olie.

Als het licht begint te worden, sterft de knaap. Nana Dóna en de vrouw zijn buiten gevaar.

De dokter neemt de priester mee naar zijn spreekkamer. Hij ziet er ontdaan uit.

„Natuurlijk is dit het werk van de medicijnman en zijn handlangers. Dit zijn geen mensen. Het zijn beesten en moordenaars. Ze moeten in de gevangenis gezet worden! Als Harry niet wakker geworden was, hadden we vanmorgen drie lijken gevonden.

„Het is inderdaad heel erg, dokter. Ze schijnen voor geen enkel middel terug te schrikken. Maar ik zie niet in, hoe wij ze achter slot en grendel kunnen krijgen.”

„Is er dan geen politie in dit land? Zijn er geen rechters?”

„Jawel, dokter, die zijn er. Maar in een nieuw land als Ghana is hun aantal nog te gering. Ze kunnen niet overal tegelijk zijn. We zitten in een uithoek. Hier is alles nog mogelijk. Al zouden we de hulp van de politie invoeren, wat dan nog? Kunt u afdoende bewijzen naar voren brengen? Tegen wie?”

„In Gods naam, pater, we zullen toch iets moeten doen!”

„Zeker, dokter. We moeten allereerst de ohéne in veiligheid brengen. Het is nu wel duidelijk, dat de tegenpartij hem van het leven wil beroven. De ohéne is aan de eerste aanslag ontsnapt. Nu proberen ze het met vergif. Het beste lijkt me, dat we Nana Dónge naar het ziekenhuis van Kumási brengen. Dit moet in het diepste geheim gebeuren, zodra hij vervoerd kan worden.”

„Dat kan al over een dag of twee, pater.”

„Mooi zo, dokter. Dan neem ik die taak op me. De Raad van Ouderen moet hiervoor toestemming geven. Maar dat speel ik wel klaar. Eerst nadat de ohéne volledig genezen is, kunnen we iets ondernemen tegen de komfo en zijn bende.”

„Misschien is het beter de terugkeer van Nana Dónge af te wachten. Maar ondertussen zit ik met een leeg ziekenhuis. Ik heb niets te doen. Dat is niet uit te houden. Eerlijk, pater, op deze manier zou je zin krijgen je koffers in te pakken en te vertrekken.”

„Moed houden, dokter! We staan niet alleen. De goede God is met ons. We moeten het vertrouwen in Hem bewaren.”

„U heeft gelijk, pater. Ik blijf natuurlijk volhouden, desnoods tot het bittere einde. Maar ziet u, ik vind het zo zielig. Ik zou die arme mensen hier zo graag willen helpen. Ik heb er de middelen voor. Maar er komt niemand meer. Wat jammer, dat zij zich door

zo'n medicijnman laten misleiden. En wat kunnen we er tegen beginnen?"

„Weet u, wat we zullen doen, dokter? We nemen een paar dagen om alle dorpen in de omtrek te bezoeken. U behandelt de gevallen, die we tegenkomen. Ik zal de christenen aansporen in geval van ziekte naar het hospitaal te komen. Ik durf te wedden, dat onze reis succes zal hebben.”

„Het lijkt me geen slecht plan. Tijd om mee te gaan heb ik genoeg. Daarbij kan het leerzaam zijn een kijkje in al die dorpen te nemen. Tevens bezorgt het mij de nodige afleiding.”

„Weet u, waar ik ook nog aan denk, dokter? Misschien ontdekken we wel een of ander spoor van Kwáme. — Gaan de verpleegsters mee?"

„Nee, het lijkt me beter, dat ze hier blijven. Er zou zich eens een ongeluk of een geval van ziekte kunnen voordoen. Dan is niemand aanwezig.”

„Wanneer zullen we gaan?..."

„Meteen, nadat u de ohéne naar Kumási gebracht hebt. Kan dat?"

„Afgesproken!"

De fada en de dokter zijn naar de dorpen vertrokken. Harry en Kwési hebben een vrije dag en nemen hun kans waar. Ze zijn van plan in de namiddag het bos in te trekken om wilde duiven te schieten. Maar Harry is nog niet handig genoeg met de katapult. Daarom leert Kwési hem schieten.

„Kijk,” zegt hij, „je moet de gaffel zó vasthouden. Recht en stevig. Dan haal je het elastiek naar je toe. Niet te veel, niet te weinig. Nu loslaten.”

„Doe het nog eens één keer voor, Kwési.”

Op een paal staat een blikken bus. Kwési mikt even en rinkelend rolt de bus over de grond.

„Een mooi schot!” zegt Harry bewonderend. „Nu ga ik het proberen.”

Hij oefent de hele morgen en Kwési brengt hem meer vaardigheid bij. Tegen de middag is hij zover, dat de helft van zijn schoten raak zijn.

„Je doet het niet slecht, Harry. Als we vanmiddag het bos ingaan, krijg je nog kansen genoeg. Zorg dat je een flinke voorraad ronde steentjes meeneemt.”

Harry gaat ijverig op zoek naar gladde kiezelstenen. Hij is blij met het voorstel van Kwési om te gaan jagen. Kwési is een leuke jongen en een goede vriend. Maar Harry denkt nog steeds veel aan Kwáme. Voortdurend vraagt hij zich af, wat de jongen overkomen kan zijn. Hij heeft nog altijd een stille hoop, dat hij op de een of andere dag zijn vriend terug zal zien.

Als de grootste hitte voorbij is, gaan de knapen op stap. Spoedig zijn ze in het bos verdwenen.

„Wat verderop ligt een rijstveld. Daar vinden we zeker duiven of patrijzen. Geef onderweg je ogen goed de kost, Harry.”

Hij houdt een dode rat bij de staart omhoog.

Het terrein is heuvelachtig. De jongens volgen een kronkelig pad, dat dan weer omhoog, dan weer omlaag leidt. Kwési loopt voorop. Zijn ogen zien alles. Bij een scherpe bocht geeft hij zijn vriend een teken.

„Ssst! Een bosrat!... Kijk, dáár!”

Harry kijkt, maar ziet geen bosrat. Kwési verdwijnt in het struikgewas. Even later komt zijn vriendje terug. Hij houdt een dode rat bij de staart omhoog.

„Ik heb hem,” zegt hij. „Precies op de kop.”

„Is een bosrat zo groot, Kwési? Wat ga je er mee doen?”

„Meenemen en opeten, natuurlijk.”

„Ajakkés, wie eet er nu ratten?” Harry trekt een vies gezicht.

„Iedereen hier. Voor ons is het een echte lekkernij. — Kom, we gaan verder.”

De jongens waden door een ondiepe beek.

„We zijn niet ver meer van het rijstveld. Geen lawaai maken, hoor!” waarschuwt Kwési.

De twee jagers sluipen onhoorbaar onder bomen en struiken door. Aan de rand van het veld houden ze halt.

„Hoor je ze scharrelen in de rijst, Harry? We zullen ze opjagen.”

Ze zoeken ieder een goed plekje op. Kwési gooit een steen tussen de rijststengels. Enkele duiven vliegen op en verbergen zich in de bomen. Harry ziet er een schuin boven zich op een tak zitten. Hij mikt met zorg en schiet. Fladderend komt de vogel naar beneden.

„Mooi zo, Harry! Dat is er alvast één.”

Even later haalt Kwési er een naar beneden. Maar dan worden de duiven onrustig en verdwijnen.

„Hier is niets meer te halen. Laten we verder gaan.”

Kwési leidt zijn vriend verder het bos in. Na een poosje staat hij stil.

„Kijk eens, Harry! Daar moeten wij doorheen.”

Harry ziet dwars over het pad brede, zwarte strepen.

„Zijn dat mieren?”

„Ja, zwarte trekmiere. Met millioenen tegelijk gaan ze op stap. Ze zijn zeer vraatzuchtig. Alles wat ze op hun weg vinden, gaat eraan. In een paar uur tijds knagen ze een flink dier tot op de botten af.”

„Maar dat kan toch niet, Kwési. Die kleine diertjes?”

„Ja zeker, Harry. Ze spelen het klaar. Veronderstel dat je gewond raakt in het bos. Je kunt je niet meer bewegen. De trekmiere komen en vinden je. Dan is de volgende dag alleen nog maar je geraamte over.”

„Wat een afschuwelijke dood, Kwési!”

„Ja, het zijn echt kleine monsters. — Opgelet nu! We rennen er doorheen. Dan krijgen ze geen kans om te bijten.”

Springend hollen de jongens over het pad en gaan dan rustig verder. Hun ogen dwalen zoekend van links naar rechts. Aan de rand van een verwaarloosd maïsveld zegt Kwési plotseling:

„Bukken en stil zijn! Er zitten apen in de maïs. Luister, je kunt ze duidelijk horen. Het is een klein soort. Als ik goed mik, kan ik er wel eentje schieten. Blijf jij even hier.”

Kwési verdwijnt uit het gezicht. Niet lang daarna hoort Harry kreten van pijn. Het klinkt als het schreien van een kind. Tegelijk roept Kwési zijn vriend.

„Harry, kom eens gauw! Ik heb er een geraakt. Maar hij is in de struiken gekropen. We moeten hem zien te vangen.”

Harry breekt door het struikgewas. Het maïsveld is vol leven. Tientallen kleine apen vluchten weg. Ze klauteren snel in de bomen en blijven daar heftig kwetterend zitten.

„Hierheen, Harry! Achter die struik is hij verdwenen. Hij is gewond en kan niet klimmen.”

Harry buigt een paar takken opzij. Ronde oogjes in een zwartgrijs kopje staren de jongen angstig aan. Dan vlucht het diertje verder het bos in.

„Wat een leuk beestje. Laat het toch leven, Kwési.”

„Nee, jô! Het vlees van dit soort apen is heel lekker. Ik móet hem hebben.”

Kwési duikt het bos in en Harry gaat hem achterna. Boven hun hoofden springen de apen gillend van tak tot tak. De zoon van de smid laat zich in een struik vallen.

„Verdorie!... Weer mis!”

Het gewonde aapje leidt hen steeds verder het bos in. Nu eens zien de jongens hem, dan is hij weer verdwenen. Eindelijk krijgt Kwési hem te pakken. Als Harry bij hem komt, is het diertje al dood.

„Wat zonde om zo'n aardig aapje dood te maken. Het is net Bombie. Dat had je niet mogen doen, Kwési.”

„Waarom niet? Het zijn grote maïsdieven en hun vlees is heerlijk. In ons land zijn we niet zo gevoelig als bij jullie.”

Harry zegt niets meer. Hij kan er weinig tegen in brengen. Toch vindt hij het wreed.

De jongens willen naar het maïsveld terugkeren. Maar hoe ze ook zoeken, ze kunnen het niet meer vinden. Door de jacht op het aapje zijn ze de richting kwijt geraakt en verdwaald.

„Waar zijn we hier toch?” zegt Kwési peinzend. „We moeten onderhand terug naar huis. Even kijken. We kunnen niet ver van het maïsveld af zijn. Daar staat de zon. Het dorp zou dus dáár moeten liggen. We zullen het in die richting proberen. Loop maar achter mij aan.”

Na korte tijd vinden de jongens een bospad.

„Ik herken dit pad niet. Waarschijnlijk ben ik hier nooit geweest. Ik veronderstel, dat het naar 't dorp leidt, als we die kant uitgaan. We moeten opschieten, Harry. Want de zon staat al zeer laag.”

Haastig volgen de beide vrienden het weggetje. De bomen worden hoger, het struikgewas dichter. Geleidelijk begint het pad te stijgen. Na veel klimmen bereiken ze de top van een hoge heuvel. Nu gaat het bergaf.

„Ik vraag me af op welke heuvel we zijn. Als we maar niet...”

„Wat bedoel je, Kwési?”

Kwési antwoordt niet, maar hij begint te weifelen. Plotseling staat hij verschrikt stil.

„We zijn verkeerd! We moeten terug!”

„Waarom?” vraagt Harry verwonderd.

„We zijn hier op verboden terrein!”

„Verboden terrein? Van wie is dit bos dan?”

„Van... het is... Zie je, we zijn op de heuvel van de „Grot der Geesten” verzeild geraakt.”

„Wat zeg je me nu?”

„Ja, ik weet het zeker. We moeten terug!”

„Dat gaat toch niet, Kwési. Dan zijn we verplicht een grote omweg te maken. De zon gaat al onder. We zijn nooit voor het donker in het dorp terug. Misschien verdwalen we weer.”

Harry denkt met schrik aan de dikke, zwarte rijen van vraatzuchtige mieren.

„Ja maar, Harry, het is veel te gevaarlijk door te gaan. Als we de komfo of een van zijn mannen tegenkomen, dan.....”

„Goed, dan verbergen we ons. Trouwens wie zal twee kinderen kwaad willen doen?”

„Harry, jij weet niet...”

„Kom, kom, Kwési; wees niet bang. Ik ga voorop. Mocht er iets gebeuren, dan neem ik de schuld op me. Kom mee!”

Met flinke passen volgt Harry het pad. Kwési loopt aarzelend achter zijn vriendje aan.

„Goed uitkijken, Harry!”

„Ja, ja!” Het klinkt ongeduldig.

Aan beide zijden strekt zich een ondoordringbaar bos uit. Het is er somber en geheimzinnig. Harry voelt een hevige angst in zich opkomen. Maar hij laat niets blijken. Dan maakt het pad een bijna haakse bocht. Ze staan voor een splitsing.

„Links of rechts?” vraagt Harry fluisterend.

„Ik weet het niet, Harry. Ik ben hier nooit geweest. Ik...”

Harry ziet, dat zijn vriendje beeft van angst.

„Dan maar op goed geluk linksaf.”

Het paadje is erg smal en wordt helemaal overkoepeld door het woud. Het lijkt op een onderaardse gang.

Dan komt opeens de verrassing. De begroeiing aan beide zijden houdt op. De jongens bevinden zich in een open, rotsachtige ruimte. Harry doet nog een paar voorzichtige passen. Hij staat voor een gapende opening in de rotswand.

„O! O!” fluistert Kwési opgewonden. „De „Grot der Geesten”!... Weg! Weg!”

Harry krijgt zin om heel hard weg te lopen. Terwille van Kwési bedwingt hij zich.

„Nou, nou, kalm aan!”

Zijn nieuwsgierigheid wint het van de angst. Geen enkele blanke heeft ooit de „Grot der Geesten” gezien. Hij zal de eerste zijn. Wat een avontuur! Links en rechts om zich heen kijkend loopt hij langzaam op de grot toe. Als hij zijn ogen naar boven richt, staat hij verbaasd stil. Nu begrijpt hij, waarom de stem der geesten zo luid klinkt in het dorp. Aha! Daarom is het geluid van de trommen zo zwaar. De grot is als een grote schelp. Daardoor wordt iedere klank in de richting van het dorp versterkt.

De angst van de jongen neemt af. Nu wil hij ook even een kijkje nemen in de grot zelf. Hij sluipt geruisloos langs de rotswand en tuurt naar binnen. Hij schrikt geweldig. In het halfdonker ziet hij een vreemde gedaante. Grote ogen staren hem dreigend aan. Harry staat op het punt hard weg te lopen. Maar dan haalt hij opgelucht adem. Het is maar een afgodsbeeld. Hij gaat verder naar binnen. Op een paar stenen ligt een ei in opgedroogd bloed. Als zijn ogen verder door de grot dwalen, ziet hij een afschuwelijk masker.

Het wordt hem te veel. Hij doet een paar stappen in de richting van de uitgang. Dan opeens blijft hij stokstijf staan. Beweegt er iets in die donkere hoek?... Ja! De jongen voelt zich kil worden van angst. Hij wil vluchten, maar er komt geen beweging in zijn benen. Met uitpuilende ogen kijkt hij naar de gestalte, die langzaam overeind probeert te komen.

Is het de komfo? Hij kan het donkere gezicht niet goed zien. Er is maar één gedachte in zijn hoofd: hij moet weg! Weg! Maar hij kan niet. Dan klinkt er gemompel uit de hoek. Hoort hij goed?

Beweegt er iets in die donkere hoek?

Vergist hij zich niet? Het is bijna niet te verstaan, maar de gedaante roept hem aan.

„Harry!”

Er is een bekend geluid in de klank. Opeens verdwijnt alle vrees. Zonder te aarzelen stapt Harry op de gestalte toe. Een paar smekende ogen kijken hem aan. Het zijn de ogen van Kwáme!

Harry buigt zich over zijn vriend en haalt zijn zakmes voor de dag. Voorzichtig snijdt hij de touwen aan handen en voeten van Kwáme door. Zijn bevende vingers ontknopen de vuile doek voor de mond van de jongen. Hij helpt zijn vriend overeind komen.

De zoon van het opperhoofd staat op zijn benen te zwaaien. Dan slaat hij zijn armen om Harry heen en begint heftig te schreien.

„Stil maar, Kwáme. Ik laat je hier niet achter, hoor. We gaan samen terug naar het dorp.”

Harrie laat zijn vriend uitsnikken.

De eerste vraag van Kwáme is:

„Hebben ze mijn vader gedood?”

„Nee, Kwáme. Je vader werd in het bos gevonden met een schot hagel in zijn rug. Hij leefde nog. Mijn vader heeft hem verzorgd en op het ogenblik gaat de gewonde goed vooruit.”

„Gelukkig! Gelukkig! Wat ben ik daar blij om! Al die tijd heb ik me afgevraagd: leeft vader nog of is hij dood? Ligt hij in het ziekenhuis beneden?”

„Nee, Kwáme. Je vader is in het ziekenhuis te Kumási. Eerst lag hij in ons hospitaal. Maar daar heeft iemand geprobeerd hem te vergiftigen. Toen werd...”

„Wat? Hebben ze hem...?”

„Ja, midden in de nacht. Maar mijn vader heeft hem weten te redden. Toen is besloten de ohéne naar het ziekenhuis te Kumási over te brengen. — Dus jullie zijn toch overvallen? Heb jij nog een van je aanvallers herkend?”

„Nee. Het ging allemaal zo snel. Ik hoorde een schot en zag vader vallen. Meteen werd een zak over mijn hoofd getrokken. In de grot heb ik nooit iemand kunnen herkennen. Ik kreeg alleen te eten in het donker en overdag zag ik geen levend wezen. Maar het

is natuurlijk de komfo, die zijn mannen op ons afgestuurd heeft. Die gemene schavuit! Ik zal het hem betaald zetten. Ik zal geen minuut rust hebben, voordat ik me gewroken heb.”

„Kom, kom, Kwáme. Spreek nu niet meteen over wraak. Laat dat maar aan Nyame ¹⁾ over. Wees blij, dat je weer vrij bent. Als je vader hersteld is, zal hij wel zorgen, dat de komfo gestraft wordt.”

Kwáme schudt koppig zijn hoofd.

„Neen, Harry. De komfo heeft mij behandeld als een hond. Daar zal hij voor boeten. En zijn zoon.....”

Voor de ingang van de grot verschijnt een donker hoofd. Beide jongens schrikken hevig. Maar dan roept Harry:

„Kom gauw, Kwési! Ik heb Kwáme gevonden. Hij lag hier in de grot.”

Aarzelend komt Kwési naar binnen. Hij kijkt angstig rond en zegt dan:

„Laten we maken, dat we wegekomen. Als de komfo en zijn mannen ons hier vinden, zijn we verloren.”

„Kwési heeft gelijk, Kwáme. We moeten proberen ongezien in het dorp te komen. Als het nodig is, wachten we ergens, totdat het helemaal donker is. Niemand mag weten, dat ik je in de grot gevonden heb. We zullen je verbergen, totdat je vader in het dorp terug is. Kom, we gaan! Kwési, loop jij een eind voorop. Kijk goed uit en waarschuw ons meteen, als je iemand ziet of hoort.”

Kwési steekt de open plek voor de grot over en verdwijnt in de tunnel van groen. Harry en Kwáme volgen even later. Bij de splitsing nemen ze het rechtse pad. Met kloppend hart dalen zij de heuvel af. Ze spreken geen woord en spitsen hun oren bij het

1) Nyame: God, het Opperwezen.

minste geluid. Als ze een kwartier gelopen hebben, komt Kwési hijgend terug.

„Daar komen een paar mannen aan!”

„Hebben ze je gezien?”

„Nee. Ik hoorde hun stemmen en ben dadelijk teruggekomen. Vlug! We moeten ons verbergen!”

De jongens verstopten zich in het dichte struikgewas. Het geluid van pratende mannen is nu duidelijk te horen. Het zijn er twee. Ze komen langzaam het pad op. Dicht bij de struik, waarin de jongens verborgen zijn, blijven ze staan. De knapen durven haast geen adem te halen.

Harry verstaat geen woord van het gesprek. Maar hij ziet, dat zijn twee zwarte vrienden een en al aandacht zijn. Af en toe kijken Kwáme en Kwési elkaar aan. Vooral de zoon van het opperhoofd

schijnt woedend te zijn. Harry fluistert heel zacht aan het oor van Kwáme:

„Waar hebben ze het over?”

Kwáme legt waarschuwend de vinger op zijn mond. Hij wil geen woord missen. Harry wordt ongeduldig. Wat blijven die mannen toch lang staan! Het begint al te schemeren. Eindelijk gaan ze verder de heuvel op. Hun stemmen sterven langzaam weg.

Kwési geeft een teken. De jongens komen voorzichtig te voorschijn. Er is niemand te zien. Vlug lopen ze de steile helling af. Harry kan zijn nieuwsgierigheid niet langer bedwingen.

„Wat hebben die mannen toch besproken? Het moet wel iets bijzonders zijn. Jullie kijken zo raar!”

„Vertel jij het maar, Kwési,” zegt de zoon van het opperhoofd.

„Luister goed, Harry, en schrik niet! De komfo heeft weer gemene plannen. Een van deze mannen zei zo juist, dat hij opdracht heeft een inbraak te plegen in het ziekenhuis van je vader. Hij moet stelen, wat er te stelen valt. De rest wordt stuk geslagen of vernield.”

„Wat zeg je daar, Kwési? Dat is toch niet mogelijk. Het is gewoonweg een misdaad.”

„De komfo staat voor niets. Hij wil beslist het werk van je vader onmogelijk maken.”

„Weet je ook, wanneer de inbraak zal plaats hebben?”

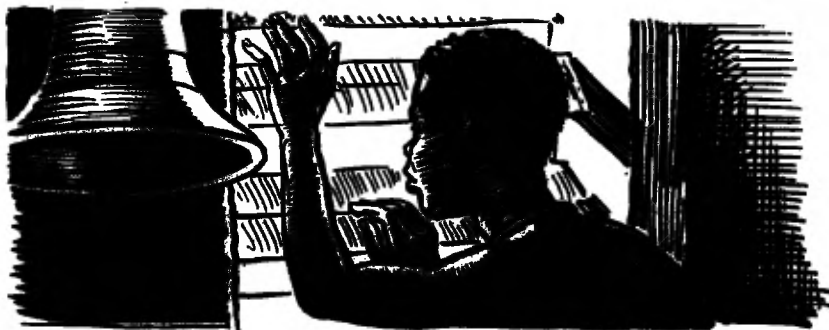
„Ja, morgennacht.”

„Juist nu de fada en vader een tocht maken door de dorpen.”

„Natuurlijk, Harry. Op zo'n gelegenheid hebben ze gewacht.”

„Dit moet verhinderd worden, jongens. Al die kostbare instrumenten en medicijnen weg. Vader zou het besterven.”

„Maar wie moeten we waarschuwen, Harry?” vraagt Kwési bezorgd. „Het opperhoofd, de fada en je vader zijn geen van allen te bereiken. De naaste politiepost is ver weg.”

„Weet je wat we doen? We knappen het zelf op. Ik zeg niets aan moeder en de zusjes. Ze zouden zich veel te angstig maken. Kan ik op jullie rekenen?”

Kwáme heeft onderweg bijna geen woord gesproken. Nu zegt hij met haat in zijn ogen:

„Ik doe met plezier mee. Want ik heb nog heel wat af te rekenen met die lui.”

„En ik ben ook van de partij, Harry,” zegt Kwési.

Het is intussen donker geworden. Het dorp ligt vóór hen.

„We spreken dit af, jongens: Kwáme verbergt zich in de kerktoren. Ik weet de sleutel van de kerk te hangen. Morgen komen we daar bijeen om een plannetje op te maken.....”

Het is nacht. In het dorp Bándamo is geen spoor van licht of leven te ontdekken. Ook het ziekenhuis ligt stil en verlaten.

Boven in zijn kamertje zit Harry overeind in bed. Hij waakt en wacht. Door het open raam kan hij een stuk van de donkere hemel zien. Hij probeert de sterren te tellen. Want hij wil niet in slaap vallen. Bij het minste geluid spitst hij zijn oren. Kwartier na kwartier gaat voorbij. Hij begint zich ongerust te maken. Alles is toch wel goed afgesproken? Hij staat op en tuurt naar buiten. Het is te donker om iets te kunnen zien. Zacht mopperend gaat hij weer naar bed. Dan klinkt plotseling van dichtbij de schreeuw van een nachtvogel. Onmiddellijk staat Harry op. De aaneen geknoopte lakens liggen klaar. Hij bindt het ene eind vast aan een haak onder het raamkozijn en laat de rest naar buiten afhangen.

Heeft hij alles?... De sleutel, een stuk touw, een knuppel. Wacht, de zaklantaarn nog! Zonder het minste geluid te maken klimt hij in het raam en laat zich zakken. De lakens zijn net lang genoeg. De jongen sluipt naar een grote boom aan de achterkant van het hospitaal. Daar staan Kwáme en Kwési te wachten.

„Heb je alles?” vraagt Kwési.

„Ja! Jullie ook?”

„Ik heb dit meegebracht,” zegt Kwáme.

Hij laat een vlijmscherp kapmes zien. Harry schrikt ervan.

„Neen, Kwáme, dat mag niet. Neem een knuppel, dat is genoeg.”

Met tegenzin legt Kwáme het mes weg.

„Hier is houtskool, Harry,” zegt Kwési. „Maak je gezicht en handen zwart. Dan kan niemand je zien in het donker.”

Harry wrijft zich in met het zwarte poeder.

„Klaar! En nu naar binnen. Voorzichtig, jongens! De verpleeg-

sters slapen. Meestal worden ze nog niet wakker van een kanonschot. Maar je kunt nooit weten."

Harry heeft een der sleutels van het ziekenhuis weten te bemachtigen. De drie jongens sluipen naar binnen. De deur wordt weer gesloten.

Het is erg donker in het ziekenzaaltje.

„Zal ik m'n zaklantaarn even aanknippen?"

„Niet doen, Harry! Blijf een ogenblik staan. Dan wen je vanzelf aan het donker."

„Ja, nu zie ik iets beter. Zoals afgesproken zullen we dit raam openzetten. Jij, Kwáme, gaat onder het bed liggen aan deze kant van het raam. Ik neem het bed aan de andere kant. Kwési verbergt zich aan die zijde van de middelgang. En nu afwachten en niet in slaap vallen, hoor!"

De jongens nemen ieder hun plaats in.

De vloer, waarop ze liggen, is hard. Toch is Harry bang, dat hij niet wakker zal blijven. De inbreker mag hen beslist niet in de slaap verrassen. Schuin boven zich kan hij tegen de sterrenhemel de omtrek van het raam zien. Hij luistert naar ieder geluid, dat van buiten komt. Millioenen krekels sjirpen hun nachtelijk lied. Heel in de verte roffelen danstrommen. In het dorp blaft een hond.

Van tijd tot tijd roepen de jongens elkaar zacht aan. Een uur verstrijkt. De knapen kunnen hun ogen haast niet meer open houden. Dan klinkt er een waarschuwend „Ssst!" van Kwáme. Ze luisteren. Is het verbeelding? Of horen ze werkelijk sluipende voeststappen?

Harry houdt voortdurend het raam in de gaten. Een donker hoofd verschijnt in de opening. Een hand duwt het venster verder open. Harry durft bijna geen adem te halen. Zijn hart begint fel

te kloppen. De man trekt zich geruisloos aan het kozijn op. Even staat hij rechtop in het raam. Dan glijdt hij naar binnen. Zijn voeten raken de vloer tussen de twee bedden in.

Op hetzelfde moment grijpen Harry en Kwáme toe. Met beide handen pakken ze ieder een been en geven een onverwachte ruk. De hel breekt los. De man schreeuwt van angst. Met een daverende slag ploft hij tegen de vloer. Als haviken vallen de jongens op hem aan. Ze werpen zich over hem heen, terwijl hij tiert en vloekt.

Harry probeert een touw om zijn enkels en polsen te binden. Het lukt hem niet goed. De inbreker verweert zich uit alle macht. Intussen slaan Kwáme en Kwési er met geweld op los. Vooral Kwáme kent geen genade. Maar de handlanger van de komfo is een sterke man. Hij weet de jongens van zich af te schudden. Met de armen beschermend over zijn hoofd komt hij overeind. Er blijft hem niets over dan te vluchten. Als een eekhoorn springt hij door het raam en verdwijnt in de donkere nacht.

De verpleegsters zijn intussen wakker geworden. De deur gaat op een kier open. Er verschijnen twee verschrikte gezichten. Een bevende hand draait de knop van het licht om. Als ze de drie jongens zien, worden ze moediger en komen binnen.

„Wat is er? Wat is er?” vragen ze met benauwde stem.

„Och, niets; helemaal niets,” zegt Harry. „We kijken zomaar wat naar de sterren.”

Het lawaai van het gevecht is tot in het huis van de dokter doorgedrongen. De deur van het ziekenhuis vliegt open. Moeder komt aanlopen gevolgd door een ontstelde Marjos. Mieke in haar lange nachtjapon komt achteraan. Ze zwaait vervaarlijk met een bezemsteel. Mevrouw van de Venne is een dappere vrouw. Ze is erg geschrokken, maar ze houdt zich goed. Kalm vraagt ze:

„Wat is hier gaande, jongens?”

Dan ziet ze Kwáme en kijkt verwonderd op.

„Kwáme! Jij hier? Waar kom jij vandaan?”

Harry begint te vertellen. Het wordt een lang verhaal. Inwendig is mevrouw trots op haar jongen. Ze zegt echter:

„Jullie zijn heel dapper geweest, maar ook roekeloos. Veronderstel, dat de inbreker een mes of een ander wapen bij zich had gehad. Ik mag er niet aan denken! Jullie hadden mij er echt niet buiten mogen laten.”

„Maar, moeder, wij wilden u sparen. Als u geweten had, dat.....”

„Ja, kind, ik begrijp het. Het was allemaal goed bedoeld. Maar misschien had ik een paar mannen kunnen vinden om het hospitaal te bewaken.”

„Daar hebben wij ook aan gedacht, moeder. Kent u hier een paar mannen, die u beslist vertrouwen kunt?”

„Goed, goed. Gelukkig is alles zonder ongelukken afgelopen. Jullie zijn drie flinke jongens. Sluit het raam en kom mee. Jullie hebben wel iets verdiend. En Kwáme slaapt vannacht bij ons.”

De verpleegsters krijgen opdracht om beurten de wacht te houden.

„En denkt eraan, meisjes, geen woord over wat je gezien hebt!” — Komt, kinderen.”

Als mevrouw van de Venne thuis de kinderen binnenlaat, merkt ze, dat Kwáme is verdwenen.....

Marjos komt de kamer binnenstormen.

„Moeder, moeder, daar is vader! Hij is terug van de reis.”

„Gelukkig!” zucht mevrouw van de Venne. Na de inbraak heeft ze niet veel rust meer gehad.

Zij gaat haar man tegenmoet. De kleine Mieke heeft zich al van hem meester gemaakt. Ze slaat haar armpjes om hem heen en streelt zijn gezicht. Dan zegt zij lachend:

„Ha!... Grote medicijnman hij terug zijn in wigwam. Hart van Kleine Bloem is zeer blij. Wau!”

Mevrouw heeft tranen in haar ogen, als ze haar man omhelst. De dokter ziet er gebruint en opgewekt uit.

„We hebben een prettige en leerzame reis gehad,

vrouw. Toch ben ik blij weer thuis te zijn. — Waar is de pater?"

Pater Vandonk is bezig met de bagage. Even later voegt hij zich bij hen en allen gaan naar binnen. Harry is intussen ook thuis gekomen. Hij stelt de ene vraag na de andere.

„Kalm aan, jongen," maant zijn vader. „Laat ons eerst even bijkomen. Ik heb dorst als een paard."

„Heb je succes gehad?" vraagt mevrouw, als ze gezellig rondom de tafel zitten. Ze wil niet direct over de inbraak beginnen.

„Ik geloof, dat de reis zeer nuttig is geweest. Denkt u ook niet, pater?"

„Zeker, dokter. We mogen geen grote drommen zieken verwachten. Maar er komen beslist meer patiënten. De mensen in de dorpen hebben vertrouwen in u gekregen. U weet ermee om te gaan."

„Daar ben ik blij om. Niet zozeer om mij als om de mensen zelf. Want er zijn hier veel ziektegevallen. Neem alleen maar eens de huidziekten. En er is nog zoveel meer. De verzorging van de babies laat ook alles te wensen over. Bijna de helft van de kindjes sterft al gauw na de geboorte. Och, er is hier zoveel werk voor een arts. Als ze zich maar laten behandelen."

„Rustig afwachten, dokter. Men kan niet alles ineens bereiken. We moeten eerst een goed begin hebben."

„Dat zal veel van die kerel op de heuvel afhangen, pater."

Harry zit te springen om zijn vader en de missionaris te vertellen over Kwáme en over de inbraak. Maar zijn moeder heeft het hem verboden. Mevrouw van de Venne zelf heeft geluisterd zonder een woord te zeggen. Nu haar man over de komfo begint, kan ze niet langer zwijgen.

„Ja, man, die kerel is er nog altijd. Hij geeft het gevecht niet op. Enkele dagen geleden is er ingebroken in het ziekenhuis."

„Ja, en ik heb Kwáme teruggevonden," voegt Harry eraan toe.

„Wel allemachtig, vrouw! Een inbraak, zeg je?”

„En waar was Kwáme?” vraagt pater Vandonk tegelijk.

Mevrouw vertelt en Harry vult het verhaal aan.

„Hebben wij geen dappere zoon?” eindigt ze.

De dokter kijkt bewonderend naar zijn jongen.

„Dat heb je reusachtig goed opgeknapt, kerel. Wat een geluk, dat jullie het gesprek op de heuvel hebben afgeluisterd. Als die vent z'n slag had kunnen slaan, was de ramp niet te overzien geweest. En waar is Kwáme nu?”

„Sinds de nacht van de inbraak heb ik hem niet meer gezien, vader. Kwési en ik wilden hem verbergen in de kerktoren. Maar hij is daar niet langer gebleven dan één dag.”

„Misschien is hij naar Kumási gegaan,” zegt pater Vandonk. „Weet hij, dat zijn vader daar ligt?”

„Ja, pater. Maar ik geloof niet, dat hij naar zijn vader is. De arme jongen heeft maar één gedachte: hij móét en zál wraak nemen. Ik denk, dat hij rondzwerft op zoek naar een kans om de komfo te treffen.”

„Wat zielig!” zegt de dokter. „Maar ik kan het me indenken. Het wordt inderdaad hoog tijd, dat er met die schobbejak afge-rekend wordt. Vindt u ook niet, pater? We weten nu genoeg om hem aan de galg te helpen. Ik hoop, dat hij dubbel en dik zijn verdiende loon krijgt.”

„Toch kunnen we op het ogenblik niets anders doen, dan de terugkeer van de ohéne afwachten, dokter.”

„Maar, pater, er zal toch.....”

Mevrouw van de Venne onderbreekt haar man:

„O, nu er over het opperhoofd gesproken wordt, denk ik er op-eens aan. Er is een brief uit Kumási gekomen, man.”

„Laat eens gauw kijken, vrouw.”

Dokter van de Venne leest de brief.

„Nana Dónge is bijna hersteld,” zegt hij dan. „Hij schrijft, dat hij over een goede week naar huis hoopt te komen. — Een week! Wat kan er al niet gebeuren in een week? Moeten we dan maar doodkalm afwachten, wat hun volgende streek zal zijn?”

„We kunnen moeilijk anders, dokter. Het heeft niet de minste zin de politie erbij te halen. Die zullen niets doen zonder de ohéne. En wat kunnen we zelf beginnen?”

De dokter begint zich kwaad te maken.

„Die boeven, die schooiers! U moet me niet kwalijk nemen, pater. Maar ik begin die schavuit van een komfo en heel zijn troep te haten. Ik zou zo een geweer kunnen nemen en die boef neerschieten!”

„Kom, dokter, met haat en geweld komen we niet verder. Ook de komfo heeft onze hulp nodig. Meer nog dan alle anderen. Hij ziet het zelf niet in. Hij wil het niet inzien. Toch zal ook voor hem de tijd van genade komen. En God alleen kan die genade geven.

Ik ben geen kwezel, dokter. Daarvoor ben ik te lang in Afrika. Maar ik heb vaak ondervonden, dat Onze Lieve Heer steeds naast ons staat. Je denkt heel wat klaar te spelen. Je ploetert jarenlang tevergeefs. Alles en iedereen zit je dwars. Dan steekt Hij rustig één vinger uit en alles komt terecht. Gods molen maalt langzaam. Maar er komt een ogenblik, dat Hij ingrijpt. En dat doet Hij beter dan welke politieman of welk opperhoofd ook.”

De dokter knikt zwijgend met gebogen hoofd. Er valt een lange stilte. Dan staat de missionaris op en zegt:

„Wij moeten van onze kant natuurlijk doen, wat we kunnen. Ik zal proberen in een van de dorpen een vertrouwde man te vinden. Hij zal 's nachts de wacht houden in het ziekenhuis.

Dan zal ik eens gaan praten met de komfo zelf. Misschien baat het, misschien niet. In ieder geval zal ik hem eens flink de waarheid vertellen. Mogelijk houdt hij zich dan de eerste tijd koest.”

14 — DE KOMFO KRIJGT BEZOEK.

De hut van de medicijnman ligt wat apart van de andere hutten. Zij is geheel ingesloten door het bos aan de voet van de Hoge Heuvel. Pater Vandonk is er nog nooit geweest. Peinzend loopt hij door de kronkelige straatjes van Bándamo. Als hij naar de komfo gaat, is het meer om de dokter een plezier te doen. Zelf verwacht hij weinig van dit bezoek. Maar hij zal er van maken, wat er van te maken is. Het kan geen kwaad de komfo de schrik op het lijf te jagen.

Een paar mannen kijken elkaar aan, als de fada op de hut van de tovenaar toestapt. Ze glimlachen spottend en blijven in de buurt.

De missionaris klapt in de handen om zijn komst aan te kondigen.

In het deurgat verschijnt een slordig geklede vrouw.

„Is de komfo thuis, mammie?”

De vrouw schrikt even van de lange, witte verschijning. Dan knikt ze en zegt:

„De komfo zit ginder onder het afdak.”

Pater Vandonk loopt om de hut heen. Op een laag bankje zit de tovenaar in de schaduw van een grasdak. Hij is bezig kleine kalebasjes ¹⁾ te vullen met een geelachtig vocht.

Als hij de priester ziet, komt hij overeind. Hij is een en al vriendelijkheid.

„De blanke priester is welkom!”

Hij schuift een houten zetel bij. Pater Vandonk gaat zitten. Hij kijkt naar de kalebasjes aan zijn voeten. Meteen gaat hij tot de aanval over.

„Zo, is de komfo weer bezig vergif te bereiden?”

De medicijnman houdt zich van den domme. Hij lacht onnozel.

„Hoe kan de sofo zo iets denken? Neen, dit is een zeer krachtig geneesmiddel. Men zegt, dat de blanke medicijnmannen zeer kundig zijn. Maar zij kennen de geheimen van het woud niet. Zij weten niet, welke planten genezing brengen.”

„Nog minder weten zij, welke planten de dood brengen, komfo!”

Het gezicht van de medicijnman verstrakt. Hij kijkt de priester doordringend aan.

„Dit is de tweede maal, dat de fada over vergif spreekt. Heeft hij daar soms een bedoeling mee?”

„Ja, komfo. Een tijd geleden zijn in het huis der zieken drie mensen vergiftigd: de ohéne, een vrouw en een jongen. Nana Dón-ga en de vrouw werden gered, dank zij de blanke medicijnman. De jongen is eraan gestorven. Maar natuurlijk is dit de komfo bekend.”

Niets verraadt, wat er in de tovenaar omgaat.

„Het verwondert me, dat ik daar niets over gehoord heb,” zegt

1) Kalebas: uitgedroogde schaal van een soort pompoen. Dient als fles of kom.

hij. „Maar ik zwerf veel in de bossen of op de Hoge Heuvel. Waarom komt de sofo mij dit vertellen?”

„Komfo, het heeft geen zin er langer omheen te draaien. Tóngowa haat de blanke medicijnman. Hij is bang, dat de zieken naar de blanke en niet naar hem zullen komen. Daarom probeert Tóngowa het werk van de blanke onmogelijk te maken. Daarom moest Nana Dónga uit de weg geruimd worden. Daarom werd de ohéne vergiftigd, nadat de aanslag in het bos mislukte. Daarom ook werd in het huis der zieken ingebroken.”

De ogen van de komfo worden hard. Er blijft niets over van zijn vriendelijkheid.

„De blanke priester spreekt wartaal. Kan hij de naam noemen van de man, die op de ohéne geschoten heeft? Kan hij zeggen, wie het vergif toediende en de inbraak pleegde? Kan hij aantonen, dat ik daartoe opdracht gegeven heb?”

Pater Vandonk heeft dit antwoord verwacht. Hij denkt aan Kwáme en aan het gesprek, dat door de jongens werd afgeluisterd. Maar daar mag hij natuurlijk niet over spreken. Daarom zegt hij:

„De komfo weet niet, welke bewijzen ik heb. Maar de komfo weet in ieder geval wél, dat ik de waarheid spreek.”

„Is de blanke priester zo zeker van zijn zaak? Waarom dient hij dan geen aanklacht in?”

„Ik ben enkel gekomen om de komfo een waarschuwing te geven. Luister naar mijn woorden. Mocht Tóngowa weer iets ondernemen tegen de blanke medicijnman, dan zal ik met deze naar Accra gaan. Daar zetelt het grote opperhoofd van dit land. Hij is de blanke medicijnmannen zeer genegen. Bij hem zullen wij een aanklacht indienen tegen de komfo en zijn bende. Wij zullen een streng onderzoek eisen. Dan zal het Tóngowa niet goed vergaan.”

Het gezicht van de komfo blijft onbewogen. Hij wil antwoorden, maar op dat ogenblik komt een jongen uit het bos te voorschijn.

„Ha, daar is mijn zoon! Van mijn vijf kinderen bleef hij alleen over. Daarom is hij mijn oogappel. — Kom hier, mijn jongen. De blanke priester heeft iets tegen je vader. Maar tegen jou kan hij niets hebben. Geef de sofo een hand.”

De jongen komt schuchter naar voren. Hij groet de priester zonder hem aan te kijken. Pater Vandonk haalt de knaap naar zich toe en zegt:

„De jongen, die aan vergif gestorven is, was even oud als de zoon van de komfo. Kon iemand iets tegen deze jongen hebben? Heeft de komfo daar niet aan gedacht? Het slachtoffer had een vader, die evenveel van hem hield als Tóngowa van zijn zoon. Wat zou de komfo zeggen, als zijn zoon vergiftigd werd?”

Dit treft de tovenaar in het hart. Hij beweegt onrustig. Zijn ogen schieten vuur.

„Ik zou niets zeggen, blanke priester. Maar ik zou de moordeenaar eenzelfde dood laten sterven. Wie aan mijn zoon komt, raakt aan mijn leven.”

„Hoe kon Tóngowa dit een andere vader wél aandoen? En als die vader er ook zo over denkt als de komfo? Wat staat Tóngowa dan te wachten?”

„De blanke priester spreekt in raadsels. Ik begrijp niet, waarom hij mij beschuldigt.”

„De komfo wil niet begrijpen. Daarom geef ik hem een tweede waarschuwing. Luister! De dood van een onschuldige roept om wraak. Ik ben een dienaar van Nyame, waarin ook de komfo gelooft. Als Zijn afgezant kom ik zeggen: God zal de komfo straffen!”

De medicijnman schrikt. Maar hij kan zijn haat niet overwinnen.

**„Ik vrees de God van de blanken niet,” zegt hij woedend.
„Mijn beschermgeest is machtig. Hij waakt over mij en over mijn
zoon!”**

**„De God van de blanken is ook de God van de zwarten, komfo.
Hij is de God van Tóngowa en Hij laat niet met zich spotten! Dit
is mijn laatste woord!”**

„Er zijn grove fouten gemaakt, mannen.”

Buiten de „Grot der Geesten” staat een man op wacht. Hij staart in de donkere nacht en luistert naar ieder gerucht. Af en toe buigt hij zich naar de grot. De bespreking daar binnen is begonnen.

De komfo heeft zijn helpers weer bijeen geroepen. Zijn zoon zit naast hem bij het walmend vuurtje. Tóngowa is boos.

„Er zijn grove fouten gemaakt, mannen. De ohéne is nog in leven. Zijn zoon wist te ontsnappen. Wij hebben alles gedaan om hem terug te vinden. Maar tot nu toe werd hij door niemand gezien. Sommigen onder u zijn niet voorzichtig genoeg geweest. Men was op de hoogte van ons plan het huis der zieken te beroven. En Dagó hier heeft zich door een paar jongens laten overtroeven.”

Dagó wil zich verdedigen. Maar Tóngowa geeft hem geen kans.

„Dagó, nog één fout, en je doet beter spoorloos te verdwijnen. Ik wil allen hier waarschuwen! De blanke priester is al in mijn hut op bezoek geweest. Hij heeft mij beschuldigd van inbraak en moord. Hij dreigde met de politie. Hij heeft de wraak van de God der blanken over ons afgeroepen. Deze man is geen dwaas.”

„Wat heeft de komfo geantwoord?” vraagt de oudste der mannen.

„Ik heb gedaan, alsof ik van niets wist. Ik heb hem om bewijzen gevraagd. Hij kon ze niet geven. Maar hij weet meer, dan we denken. Onze tegenstanders zijn op hun hoede. We moeten uiterst voorzichtig zijn.”

„Doen we dan niet beter ons een tijdje rustig te houden, komfo? Na verloop van tijd kunnen we onverwacht toeslaan.”

„Nee, Nágah, nóg is de gelegenheid gunstig. De ohéne is nog steeds afwezig. Niemand weet, waar hij is. De mensen zijn vol

vrees. In Bándamo is er niet één, die naar het huis der zieken durft te gaan. Alleen de blanke medicijnman houdt koppig vol. Hij probeert nu de zieken uit de dorpen naar zich toe te halen. Wij moeten zijn weerstand breken. Het komt er op aan hem uit deze streek te verdrijven. Dan zal de sofo geen enkele blanke meer bereid vinden voor hem te werken."

„Is dit niet zeer eenvoudig, komfo?"

Dagó, de inbreker, wil de gunst van de medicijnman herwinnen.

„We steken zowel het huis der zieken als dat van de blanke in brand. Ik ben bereid het te doen."

„Om je door een paar jongens te laten aflossen, hè Dagó?" zegt de komfo smalend. „Nee, mannen, brandstichten is te gevaarlijk. Het trekt de aandacht van de gehele streek. Dit middel is te grof. Heeft een van de mannen een ander voorstel?"

De medicijnman kijkt de rij van gezichten af en wacht.

Niemand brengt iets naar voren.

„Dan heb ik zelf een plan. Luistert! Tot nu toe hebben wij de blanke in zijn wérk belemmerd. Maar nu moeten we hem in zijn hárt treffen."

„Hoe denkt de komfo dat te doen?"

„De blanke heeft drie kinderen. Het is bekend, dat de jongste, een meisje, zijn lieveling is. We roven het kind en verbergen het."

„Hier in de grot, komfo?"

„Nee, Nágah, ergens ver weg, waar niemand het kan vinden. Dan stellen we de blanke voor een keus. Ofwel hij gaat uit deze streek weg. Dan krijgt hij zijn kind levend terug. Ofwel hij gaat niet weg. In dat geval moet het kind sterven. Mijn beschermgeest zal gaarne het hoge offer aanvaarden. Reeds lang is hij ontevreden. Door dit offer zal ik hem gunstig stemmen."

„Zal de blanke priester dan niet zijn bedreiging uitvoeren, komfo? We moeten de politie niet op onze hielen krijgen.”

„Ook dat heb ik voorzien,” zegt de komfo trots. „Wij laten de blanken weten, dat zij de politie niet mogen waarschuwen. Doen zij het toch, dan zien zij het kind niet levend terug. Vooral de vader van het kind zal geen vinger durven verroeren. Er blijft hem niets anders over dan te vertrekken.”

Alle aanwezigen vinden het een goed plan.

„Wie zal het kind roven, komfo?” vraagt Dagó.

„Jij zeker niet. Je zou alles weer laten mislukken. Zelf mag ik het niet doen. Ik moet er uiterlijk helemaal buiten blijven. Maar mijn eigen zoon zal deze taak op zich nemen.”

Tóngowa legt een arm om de jongen heen en vervolgt:

„Atea, mijn jongen, is handig. Hij is zeer goed in het bespieden en besluipen. Van tevoren zal hij bij dag en bij nacht de omgeving verkennen. Zodoende zal hij geen vergissing kunnen begaan. In de nacht van de roof geef ik Atea een van mijn bekende slaapmiddelen mee. Hij zal het droge poeder door alle ramen en deuren naar binnen blazen. Iedereen zal in een diepe slaap verzinken. De rest is makkelijk. Mijn zoon brengt het kind naar een bepaalde plaats. Daar wachten wij hem op. Wij nemen het kind mee en verbergen het. — Wat denken de mannen van dit plan?”

Iedereen stemt er mee in.

„Durft de jongen zelf het aan?” vraagt iemand.

„Mijn zoon kent geen vrees. Hij doet alles voor zijn vader. Is het niet, Atea?”

De jongen knikt zwijgend.

„Wanneer zal de roof plaats vinden, komfo?”

„In de vierde nacht, deze erbij gerekend. Jij, Nágah, en jij, Kóti, jullie gaan met mij mee om het kind over te nemen. En ik

waarschuw iedereen nogmaals: wie één woord loslaat, speelt met zijn leven.”

Allen staan op en keren naar het dorp terug.

Een tijd lang is het stil in de grot. Dan is er een licht gerucht. Van achter een groot rotsblok komt iemand te voorschijn. Het is Kwáme.....

In het huis van de dokter zijn alle lichten gedoofd. Iedereen slaapt.

Buiten in het donkere portaal houdt iemand de wacht. Vanuit zijn schuilplaats bespiedt Kwáme het bos aan de overkant van de weg. Roerloos zit de jongen ineen gedoken, het kapmes in de hand, zijn omslagdoek om de schouders getrokken.

Kwáme heeft de dokter niet gewaarschuwd tegen het dreigende gevaar. Hij wil zelf de rekening met de komfo vereffenen. Hij zal hem treffen in zijn dierbaarste bezit: zijn zoon. Dagenlang heeft hij bij nacht en ontij op de loer gelegen. Nu krijgt hij eindelijk de kans om wraak te nemen. Oog om oog, tand om tand. De jongen wacht geduldig. Zijn ogen glijden steeds weer langs bomen en struiken.....

Onder het geboomte verborgen sluipen vier schaduwen geruisloos op het huis van de dokter toe. In het dorp zelf is alles rustig. Maar in de verte klinkt het geronk van een vrachtwagen. De voorste man houdt de pas in.

„Luister!”

„Het is de marktwagen, die terugkomt uit Kumási, komfo. Hij is nog ver weg.”

De medicijnman broemt een paar onverstaanbare woorden. Het groepje gaat verder tot dicht bij de weg, die langs het ziekenhuis loopt. Fluisterend geeft Tóngowa de laatste aanwijzingen aan zijn zoon.

„Hier is de kalebas met slaappoeder, jongen. Wees er niet zuinig mee, hoor.”

„Goed, vader.”

„Je moet snel, maar voorzichtig te werk gaan, Atea. Breng het kind zo gauw mogelijk hierheen.”

„Goed, vader.”

„Mocht je in moeilijkheden raken, geef dan een schreeuw. Mijn mannen zullen je te hulp komen. Heb je de fetisj ¹⁾ van de beschermgeest bij je?”

„Ja, vader.”

„Ga dan, jongen. Alle geesten mogen je beschermen!”

Nagestaard door de drie mannen sluipt Atea tot aan de rand van de weg. Hij kijkt even links en rechts. Dan richt hij de blik op het huis van de dokter. Brandt er licht in die ene kamer? Neen, toch niet. Hij weet, waar de twee meisjes slapen.

Intussen is het geluid van de naderende wagen duidelijker geworden. Maar Atea let er niet op. Al zijn aandacht is gericht op de bungalow van de blanke. Sluipend begint hij de weg over te steken. In het midden staat hij opeens stil. Een felle lichtstraal glijdt over de bomen. Met grote snelheid komt de wagen om de scherpe bocht. De jongen schrikt en laat de kalebas met slaappoeder vallen. Hij rent terug naar het struikgewas. Maar dan bedenkt

¹⁾ Fetisj: tovermiddel, ook wel afgod.

hij zich. Het slaappoeder! Snel keert hij terug. De wagen is nu vlakbij. Hij bukt zich en grijpt de kalebas.

Atea is een jongen van de bossen. Hij weet niet, hoe snel de voertuigen van de blanken kunnen zijn. Er is een schel geknars van remmen. Een stofwolk. Een angstkreet!

De medicijnman staat op slechts enkele passen van de straat. Een ogenblik is hij verlamd van schrik. Dan baant hij zich wild een weg door de struiken.

De chauffeur en zijn helper zijn al onder de wagen gekropen. Twee passagiers staan voorover gebogen toe te kijken. Tóngowa is geheel overstuurd en ziet niet, dat een van hen Nana Dónga is.

„Waar is de jongen? Waar is de jongen?” schreeuwt hij.

Atea wordt onder de vrachtwagen vandaan gehaald. De chauffeur spreekt snel en opgewonden. Het is de schuld van de jongen zelf. Hij kan er werkelijk niets aan doen.

De komfo luistert niet eens.

„Geef hier!” snauwt hij.

Voorzichtig neemt hij het slappe lichaam van zijn zoon in de armen. In het licht van de koplampen legt hij de knaap in het gras langs de weg. Atea is zwaar gewond en geeft geen teken van leven meer. Hij bloedt over zijn gehele lichaam.

Buiten zinnen knielt de komfo bij de jongen.

„Atea! Mijn jongen! Mijn zoon!”

De vrachtrijders staan hulpeloos toe te kijken.

„Ga de dokter halen,” zegt de ohéne kortaf.

Van de Venne is al wakker en komt juist naar buiten. Nana Dónga gaat hem tegemoet.

„Dag, dokter.”

„Nana Dónga! Wat ben ik blij u weer te zien!”

De dokter schudt hem stevig de hand. Dan ziet hij het groepje in het licht van de auto.

„Wat is er gebeurd?”

„Een jongen is door onze wagen overreden.”

„Wie is het?”

„De zoon van de komfo!”

„Grote God!”

Van de Venne ziet de voorover gebogen gestalte van de medicijnman. Even kijkt hij naar de twee mannen, die uit het bos te voorschijn komen. Er flitst een vermoeden door zijn geest. Was Tóngowa weer iets van plan? Hij zet de gedachte van zich af. Hij wil niet haatdragend zijn. Met één oogopslag ziet hij, dat de jongen zwaar gewond is. Hier moet geholpen worden.

„Breng de jongen direct naar het ziekenhuis!”

Het klinkt als een bevel. De komfo kijkt op en herkent de blanke. Hij zegt maar één woord.

„Nooit!”

„Komfo, zie je dan niet, dat je zoon er erg aan toe is?”

Tóngowa antwoordt niet. Hij staat op en geeft een teken aan een van zijn gezellen. De man neemt de gewonde in zijn armen. Van de Venne probeert tevergeefs de komfo te overreden. Ook de vrachtrijders mengen zich in het gesprek. Nana Dónga blijft op een afstand staan.

Tóngowa verwaardigt zich niet de dokter aan te kijken.

„Breng de jongen naar mijn hut!” beveelt hij.

Achter zijn zoon aan verdwijnt hij in de richting van het dorp.

Van de Venne haalt de schouders op en richt zich tot het opperhoofd.

„Komt u niet even binnen, Nana?”

„Het is erg laat, dokter. We kregen onderweg een mankement aan de wagen. Maar goed, ik ga met u mee. Ik zal eerst de vrachtwagen wegsturen.”

Harry is intussen ook naar beneden gekomen en heeft het licht in de hal aangedraaid. Als de ohéne op het huis van de dokter toeloopt, komt een jongen uit de duisternis te voorschijn.

„Nana! Vadertje!”

„Mijn jongen, ben jij het! Wist je, dat ik vandaag terug zou komen?”

„Nee, vader. Ik... was... eh... toevallig in de buurt. Ik ben zo blij u weer te zien.”

„Ja, jongen, ik ben weer helemaal beter.”

Dan maakt Harry zich van zijn vriend meester en neemt hem mee naar binnen. De dokter moet meteen aan de ohéne vertellen, wat zich de laatste tijd in het dorp heeft afgespeeld. Met verbazing en woede luistert Nana Dónga toe.

Intussen zitten Harry en Kwáme dicht bijeen. Harry houdt niet op met vragen stellen. Maar Kwáme is zeer zwijgzaam. Hij probeert iets onder zijn omslagdoek verborgen te houden. Harry ziet het en vraagt:

„Wat heb je daar, Kwáme?”

„Niets!”

Harry trekt de omslagdoek open. Een groot kapmes valt kletterend op de grond. Aller ogen richten zich vragend op Kwáme.

„Waarom loop jij nog zo laat rond met een kapmes, jongen?”

Kwáme begint te snikken. Stotterend vertelt hij over de bijeenkomst in de grot en de plannen van de komfo.

„Wat een tuig! Wat een tuig!” zegt de dokter ontsteld. „Maar waarom heb je ons niet gezegd, dat ze Mieke wilden roven?”

„Ik heb al lang gewacht op een kans om wraak te nemen op de komfo. Toen kwam dit en...”

„Onze Lieve Heer is je voor geweest. We zijn aan een groot gevaar ontsnapt.”

Nana Dónga kijkt zeer ernstig.

„Dit wordt een geval voor de Hoge Raad van opperhoofden. De komfo en zijn mannen zullen hun verdiende straf krijgen, al moet ik hemel en aarde bewegen.”

„Ik geloof, dat Tóngowa vanavond al zwaar gestraft is, Nana. De hand van Nyame kan soms hard zijn.”

In de hut van de komfo brandt een walmend olielampje.

Atea ligt roerloos op zijn slaapmat uitgestrekt. De medicijnman is koortsachtig in de weer. Hij opent de ene kalebas na de andere, ruikt eraan en legt ze weer terug. Tenslotte mengt hij drie soorten zalf. Met een roestig mes strijkt hij de kleverige brij uit op verse bladeren. Groezelige lappen dienen als verband.

Het gezicht van Tóngowa is een strak masker. Af en toe gaat zijn blik naar het gezicht van de jongen. Zijn vrouw hurkt aan de andere kant van de slaapmat. Zij huilt zonder ophouden. Haar ogen volgen vol angst iedere beweging van haar man.

Eindelijk staat de komfo op.

„De zon komt op,” zegt hij zacht. „Dit is het goede ogenblik voor een offer aan onze beschermgeest. Haal een kip, vrouw!”

De vrouw verdwijnt en komt terug met een fladderende kip. De medicijnman neemt het dier van haar over. Hij gaat ermee naar

het afgodsbeeld, dat op een verhoging staat. Daar snijdt hij de spartelende kip de hals door. Het bloed druipt over de kop van de afgod.

De lippen van de komfo bewegen onophoudelijk. Hij prevelt de ene bezwering na de andere. Dan plukt hij een handvol veren en plakt ze op het beeld.

Zijn vrouw brengt een paar eieren. Ze worden voor de huisgod neergelegd. De beschermgeest kan tevreden zijn.

De zon is opgekomen. Het wordt lichter in de hut. Aandachtig bekijkt Tóngowa het stille gezicht van zijn zoon. Het lijkt hem grauwer en meer ingevallen dan voorheen. Of vergist hij zich?

De komfo zit onbeweeglijk bij zijn zoon.

Pater Vandonk klapt in de handen. Niemand antwoordt. Hij bukt zich en kruipt naar binnen. Zijn ogen moeten eerst wennen aan de schemer in de hut. Dan ziet hij Atea liggen. De huidskleur van de jongen is niet zwart meer, maar vaal.

De komfo zit onbeweeglijk bij zijn zoon. Hij kijkt niet op. Maar aan de witte toog ziet hij, wie er naast hem staat. Zijn vrouw begint te schreien, als ze de missionaris ziet.

„Houd op met dat gejammer!” bijt Tóngowa haar toe.

Pater Vandonk zet zich op één knie bij de gewonde neer.

„Is de geest nog niet in de jongen teruggekeerd?” vraagt hij met zachte stem.

De komfo schudt ontkennend het hoofd.

„Je zoon heeft veel bloed verloren, komfo. Zijn toestand is zeer ernstig. Ik ben bang, dat hij sterven zal, als.....”

„Mijn jongen mág en zál niet sterven!” valt de medicijnman woest uit.

„Dan is er maar één middel, komfo. Laat de jongen naar het huis der zieken brengen. Dan zal hij genezen en gezond in je hut terugkeren.”

„Neen!” zegt de komfo schor.

Zijn vrouw buigt zich naar hem toe.

„Vijf kinderen heb ik je geschonken, man. Atea is alleen overgebleven. Hij is je lieveling. Laat hem toch niet sterven. Luister naar de fada. De blanke medicijnman is kundig. Hij kan iemand van de dood terughalen. Breng onze jongen naar hem toe.”

Haar woorden maken Tóngowa woedend.

„Geloof mijn eigen vrouw dan niet meer in de geesten? Is onze beschermgeest niet machtiger dan alle blanken tezamen? Zwiġg, vrouw!”

„Een groot ongeluk heeft de komfo getroffen,” herneemt pater Vandonk. Mijn hart gaat naar hem uit. Ik wil niets liever, dan dat zijn zoon weer gezond en sterk wordt. Mijn woorden zijn oprecht gemeend. Tóngowa moet zijn trots overwinnen. Hij weet, dat Atea in levensgevaar verkeert. Wil hij zijn eigen zoon opofferen aan zijn haat? Er is nog een goede kans, dat de jongen beter wordt. Maar dan moet hij naar het huis der zieken gebracht worden. Als hij hier blijft, zal hij sterven.”

Tóngowa zit met het hoofd in zijn handen en antwoordt niet. Pater Vandonk probeert het opnieuw. Maar de medicijnman blijft koppig zwijgen. Alleen als zijn vrouw iets zegt, snauwt hij:

„Zwijg!”

De priester ziet in, dat hij niets bereikt. Hij staat op en verlaat de hut. Met zijn rozenkrans in de handen keert hij naar de missie terug.

De komfo blijft somber zwijgend bij zijn zoon zitten. Als de avond valt, stuurt hij zijn vrouw weg.

„Ga in de hut hiernaast slapen, vrouw. Ik wil alleen zijn met de jongen en met de geesten.”

Als de vrouw vertrokken is, staat hij op. Hij hurkt bij de afgod neer en brengt nieuwe offers. Zacht zingend spreekt hij de machtigste bezweringen uit. Zonder ophouden roept hij de geesten aan. Maar de wanhoop in zijn hart neemt toe.

Dan keert hij terug naar zijn zoon. Zich voorover buigend luistert hij naar het zwak kloppend hart. Verdrietig schudt hij zijn hoofd. Met het lampje in de hand bekijkt hij van dichtbij het gezicht van de jongen. Het heeft al iets weg van een doodshoofd. Hij wil het niet meer zien en blaast de lamp uit.

Roerloos zit hij in het donker te peinzen. Dan opeens schrikt hij op. Zijn hand glijdt zenuwachtig over de borst van de gewonde. Het hart klopt nog. In het duister graait zijn hand naar de lamp.

Met bevende vingers steekt hij de pit aan om ze even later weer te doven.

Gedachten komen en gaan. Hij mijmert over de geesten en over de God van de blanken. Hij ziet de blanke medicijnman voor zich staan. Hij hoort de woorden van de sofo. Maar ook andere stemmen duiken op. Soms knarst hij op zijn tanden en schudt wild het hoofd. Dan zit hij weer onbeweeglijk met gebogen hoofd.

Terwijl de nacht verloopt, komt één gedachte meer en meer naar voren: zijn enige zoon mag niet sterven! Als het eerste licht naar binnen sijpelt, roept hij zijn vrouw. Hij is moe gevochten. Zijn ogen staan mat. Zijn stem klinkt lusteloos, als hij zegt:

„Ga naar het huis van de blanke priester. Zeg hem, dat hij mijn zoon komt halen.”

„Voorzichtig, pater!” maant dokter van de Venne. „Heel voorzichtig! De jongen is uiterst verzwakt.”

Met veel zorg wordt Atea op een draagbaar gelegd.

„Waar is de komfo, mammi?” vraagt de priester, voordat ze de baar opnemen.

„Hij is het bos ingegaan, toen hij u zag aankomen,” antwoordt de vrouw.

Pater Vandonk en de dokter kijken elkaar aan. De vrouw begrijpt die blik.

„Red de jongen en mijn man zal uw vriend zijn voor altijd!”

De dokter legt een hand op haar schouder.

„We zullen ons uiterste best doen, moeder. Maar je man heeft het ons niet makkelijk gemaakt.”

De vrouw schijnt hem niet te begrijpen. Ze herhaalt steeds maar:

„Red de jongen, blanke man! Red de jongen!”

Heel voorzichtig wordt Atea naar buiten gedragen en naar het ziekenhuis gebracht. Onderweg volgen vele donkere ogen de draagbaar.

Als de jongen eenmaal op een bed ligt, onderzoekt de dokter hem zorgvuldig.

„We moeten hem zo snel mogelijk nieuw bloed geven, pater. Dat is de enige kans om hem te behouden. Alleen het bloed van zijn vader of van zijn moeder kan hiervoor dienen. De komfo is niet te bereiken. We zullen dus aan de moeder vragen hier te komen en van haar bloed te geven. Wilt u dat doen, pater?”

„Natuurlijk. Ik ga direct naar haar toe. Maar het is een vraag of ik haar mee zal krijgen. Als het lukt, ben ik in een kwartier terug.”

„Hoe gauwer ze komt, hoe beter, pater. Voor de jongen is het

een kwestie van leven en dood. Voor ons..., wel, u weet het. Als de jongen sterft, kunnen wij wel inpakken en verdwijnen.”

Harry is intussen binnen gekomen om de zoon van de komfo te zien.

„Als ik mag, ga ik met u mee, pater. Ik wil de hut van de tovenaer wel eens bekijken.”

„Goed. Dan gaan we meteen. Tot straks, dokter.”

Ongeduldig loopt van de Venne voor het ziekenhuis op en neer. Af en toe kijkt hij op zijn horloge. Bij het minste geluid rent hij in de richting van het dorp.

Twee uur zijn verlopen en nog is pater Vandonk niet terug. De dokter begrijpt er niets van. De missionaris had binnen het kwartier terug kunnen zijn. Wil de vrouw niet meekomen of is ze van huis gegaan?

Van de Venne maakt zich meer en meer ongerust over Atea. Hij heeft alle mogelijke zorgen aan de jongen besteed. Maar de zoon van de komfo is niet meer te redden, als zijn moeder niet gauw komt. Over een uur is het misschien te laat.

De dokter stuurt een van de verpleegsters naar de hut van de komfo. Ze komt terug met de boodschap, dat er niemand thuis is. De burens vertelden, dat de vrouw van de komfo het bos was ingelopen, net voordat de sofo kwam. De fada en de jongen waren haar achterna gegaan.

Van de Venne is radeloos. Het loopt mis met Atea! Wat staat de missie te wachten, als de zoon van Tóngowa het niet haalt? De jongen móét blijven leven!

Voor de zoveelste maal neemt de dokter zijn rozenkrans en bidt.

Zijn vrouw komt hem halen voor een kopje thee. Nauwelijks zit

hij aan tafel of hij staat weer op. Hij gaat naar het raam en luistert.

„Ik hoor stemmen!”

Hij laat zijn thee staan en holt naar buiten. Eindelijk! Daar komen pater Vandonk en Harry aan met de vrouw.

„Pater, pater, wat bent u lang weggebleven!”

„Het spijt me, dokter, maar de vrouw was van huis gegaan om hout te sprokkelen. We hebben urenlang door het bos gedwaald, voordat we haar vonden.”

Van de Venne verliest geen seconde. Met een slangetje verbindt hij de aderen van de vrouw met die van Atea. De moeder van de jongen kijkt angstig en begrijpt niet, wat er gebeurt. Maar ze laat de dokter begaan. Eindelijk stroomt haar bloed langzaam over in het lichaam van haar zoon.

„Zal ik bij hem waken?” vraagt pater Vandonk.

„Nee, pater, dat doe ik zelf. U kunt rustig aan uw werk gaan.”

De rest van de dag en ook de gehele nacht zit de dokter bij het bed van Atea. De rozenkrans glijdt vaak door zijn handen. Hij gunt zich geen minuut slaap. Af en toe gaat hij naar het raam om een sigaret te roken.

Eerst in de morgen geeft Atea het eerste teken van leven. Hij opent even de ogen en sluit ze weer. Zijn polsslslag is krachtiger geworden. De zoon van de komfo is gered.

Pater Vandonk gaat persoonlijk naar de komfo om hem het goede nieuws te brengen. Tóngowa komt juist uit het bos achter zijn hut. Hij ziet er verwilderd en moe uit. Als de priester op hem toe komt, is hij voorbereid op het ergste. Hij zegt geen woord en staart de fada met onrustige ogen aan.

„Tóngowa, je zoon leeft! Hij is nog zeer zwak. Maar hij zal blijven leven en weer gezond worden. Ik ben gekomen om de kom-

fo mee te nemen naar het huis der zieken. Dan kan hij zelf zijn zoon zien.”

Allerlei gevoelens spiegelen zich af op het gezicht van de medicijnman. Hij is gelukkig. Maar ook vol verwarring. Nog is hij niet geheel over zijn trots heen.

„Mijn hart is zeer verheugd. Maar naar het huis der zieken gaan, neen! Ik zal mijn zoon met vreugde begroeten in mijn eigen hut.”

„Luister goed, komfo: de geest is in de jongen teruggekeerd. Hij heeft reeds vele malen naar zijn vader gevraagd.”

Dit is te veel voor Tóngowa. Hij begint te weifelen. Zijn ogen ontwijken de blik van de priester. Met gebogen hoofd staat hij voor zich uit te staren. Dan zegt hij opeens:

„Ik ga met de blanke priester mee!”

Hij spreekt verder geen woord, wanneer ze dwars door het dorp lopen. Het kost hem zichtbaar moeite het hospitaal binnen te gaan. In de ziekenzaal heeft hij alleen aandacht voor zijn zoon. Dokter van de Venne staat met Harry naast het bed van de gewonde. Zij willen het de komfo niet moeilijk maken en trekken zich terug. Pater Vandonk schuift een stoel bij.

„Je zoon mag niet teveel spreken, komfo.”

Tóngowa hoort het niet. Zijn blik blijft strak gericht op het vermagerde gezicht van zijn zoon.

„Mijn zoon!” zegt hij zacht.

„Vader!”

Ze kijken elkaar aan. Een zwakke glimlach verheldert de trekken van de jongen. De komfo kan zijn ontroering niet bedwingen. Zijn mond beweegt krampachtig. Tranen rollen over zijn wangen.

Een poosje zit hij zo. Beiden zwijgen. Dan neemt hij even een hand van de jongen in de zijne en staat op. Zonder links of rechts te kijken verlaat hij het zaaltje.

De dokter fluistert pater Vandonk een paar woorden toe. Deze gaat de komfo achterna en zegt:

„De blanke medicijnman zegt, dat de komfo ieder uur van de dag en van de nacht welkom is.”

Tóngowa knikt alleen maar en gaat heen.

Het duurt drie dagen, voordat hij uit zichzelf naar het ziekenhuis komt. Atea is intussen goed vooruit gegaan. Zijn huid heeft weer de gewone kleur gekregen. Met levendige ogen kijkt hij zijn vader aan.

Er is iets veranderd in de komfo. Hij praat opgewekt met de jongen:

„Voelt mijn zoon zich beter?”

„Veel beter, vader. Ik was reeds op weg naar het rijk van de doden. Maar de blanke man heeft mij teruggeroepen. Hij is zeer knap.”

Tóngowa knippert even met zijn ogen.

„Dat moet wel zo zijn, mijn zoon.”

Op dat ogenblik komt dokter van de Venne het zaaltje binnen. Er gaat een lichte schok door de komfo. Hij beweegt zich onrustig op zijn stoel. Dan staat hij langzaam op. Hij gaat de dokter tegevoet.

„De blanke medicijnman heeft het leven van mijn zoon gered. Ik ben hem hiervoor zeer dankbaar.”

De ogen van Tóngowa kijken langs de dokter heen.

„Komfo, dat was niet meer dan mijn plicht. Uw zoon is een flinke jongen. Hij is sterk als een olifant. Over tien dagen kan hij het huis der zieken verlaten.”

Na tien dagen komt de komfo zijn zoon halen. Op aanraden van pater Vandonk maakt mevrouw van de Venne er een feestje van. Er is palmwijn voor Tóngowa, bier en limonade voor de anderen. De kinderen van de dokter zijn thuis gebleven. De missionaris is ook gekomen.

De komfo zit onwennig op zijn stoel te draaien. Hij heeft haast om weg te komen. Maar Atea is met Harry aan het praten geraakt. De zoon van de komfo is niet zo schuw meer.

Mieke zit met het aapje Bombie in haar armen naar de komfo te kijken. Bombie wil weg en spartelt heftig. Maar Mieke wendt haar ogen niet van de tovenaar af. Opeens stapt zij op hem toe en houdt hem het aapje voor.

„Meneer, Bombie is stout. Wilt u hem astublied omtoveren in een mooie pop?”

Iedereen lacht. Tóngowa begrijpt niet, wat het kind zegt. Maar hij lacht met de anderen mee. Dan wordt zijn gezicht weer ernstig. Hij gaat naar zijn zoon en neemt hem bij de hand. Terwijl hij de kamer verlaat, geeft hij een teken aan de fada. Pater Vandonk begrijpt en laat hen uit.

Op de stoep keert de komfo zich tot de priester:

„Sofa, spreek voor mij ten beste bij de ohéne en zijn zoon!”

Met gebogen hoofd gaat hij heen.

's Avonds roffelen de sprekende trommen weer vanaf de Hoge Heuvel. Maar het geluid van de tamtams is niet meer zo somber. Er is geen enkele dreiging in de zware klanken. En de geesten schijnen hun stem te hebben verloren!

EINDE

INHOUD

1 — Is dit Afrika?	5
2 — Het dorp Bándamo	13
3 — Een vriendelijk opperhoofd	19
4 — Een harde wedstrijd	27
5 — Geheim overleg	34
6 — De geesten spreken!	38
7 — Een aanslag mislukt	45
8 — Een ongeluk komt zelden alleen	50
9 — Vergif	56
10 — Handige jagers	61
11 — De „Grot der Geesten”	67
12 — Afgeluisterd!	72
13 — Inbraak in de nacht	77
14 — De komfo krijgt bezoek	85
15 — Boze plannen	91
16 — Een ongeluk	95
17 — In tweestrijd	103
18 — De komfo geeft zich gewonnen	106

Beste jongens en meisjes,

Nog altijd heeft de missionaris in Afrika te strijden tegen bijgeloof en toverij. Het oude heidendom is nog sterk. Hij heeft er de handen aan vol.

Intussen is er een nieuwe vijand bijgekomen: het nieuwe heidendom. De negers willen vrijheid, macht, geld en welstand. Heel veel van hun eisen zijn rechtvaardig. Het gevaar is echter, dat ze alléén nog maar denken aan hun aardse geluk.

De missionaris vecht voor de menselijke rechten van de neger. Maar hij moet er ook voor waken, dat hun eeuwig geluk niet in gevaar komt.

Dit is zeer moeilijk en brengt dubbel werk met zich mee. Hierbij rekent de missionaris vooral op de hulp van God. Maar hij verwacht ook, dat wij hem niet zullen vergeten.

Wij moeten iedere dag voor hem bidden en hem helpen zoveel we kunnen.

Inlichtingen over het missiewerk in West Afrika en aanmeldingen:

Z. E. P. RECTOR,

MISSIECOLLEGE O. L. VROUW, CADIER EN KEER (L.).

Imprimatur:
Cum permissu Superiorum,
M. Florack
Oosterbeek, december 1959.